

▪ หนังสือส่งเสริมความรู้ด้านงานพัฒนา ชุดที่ 6

บ้านมั่นคง ๑ ตรีตัก

● พื้นที่ 10 ไร่ ในเมืองที่ชาวบ้านเสนอขอแบ่งมิม
● พื้นที่ 10 ไร่ ที่เทศบาลศรีอโศก 6 ตำบลท่าแค

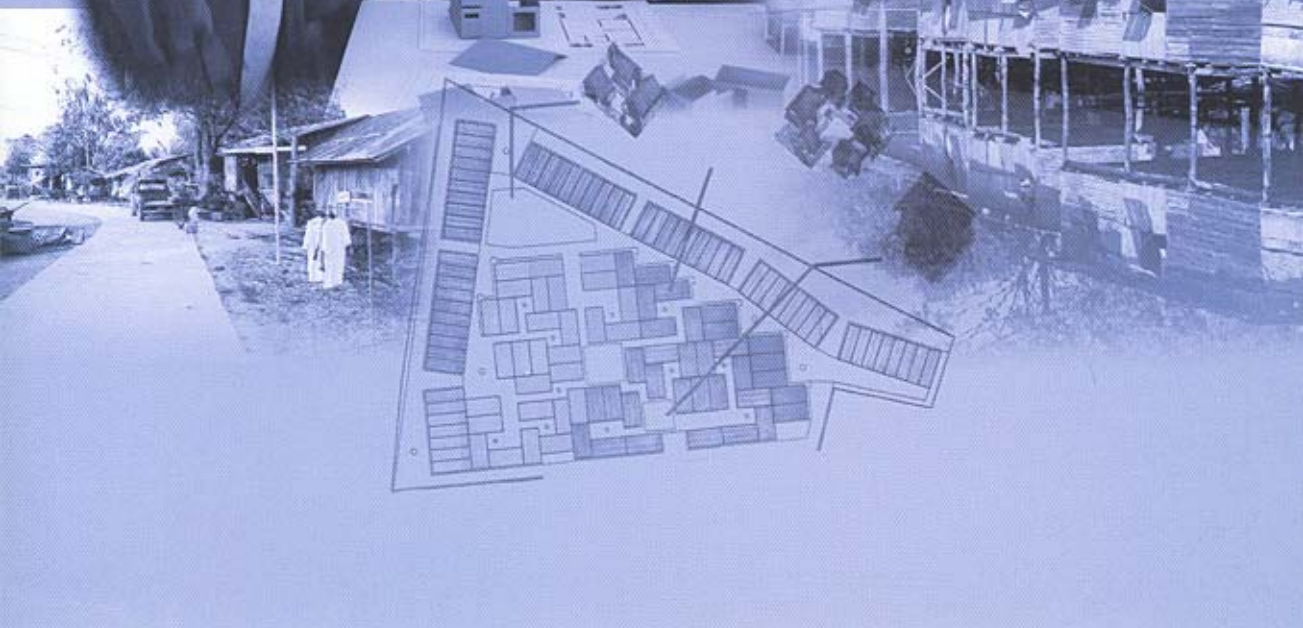
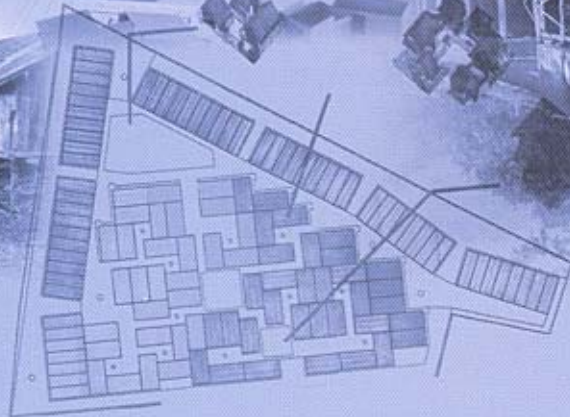
กระทรวงการพัฒนาสังคม
และความมั่นคงของมนุษย์

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน
(องค์การมหาชน)

บ้านมั่นคง ๑๐๐ ปี

พื้นที่ 10 ไร่ ในทุ่งที่ชาวบ้านเสนอขอแบ่งมอบ
พื้นที่ 10 ไร่ ที่เทศบาลซื้อให้ ๖ ล้านบาทเศษ

บ้านมั่นคง อุดรดิตถ์

สุวัฒน์ คงแป้น

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ

พิมพ์ครั้งแรก

จำนวนพิมพ์

บรรณาธิการ

974-91137-9-9

มีนาคม 2546

5,000 เล่ม

จัดพิมพ์โดย

หน่วยประชาสัมพันธ์

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

2044/28-33 ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ เขตห้วยขวาง กรุงเทพฯ 10320

โทร. 0-2718-0911 ต่อ 209

โทรสาร 0-2318-6277

Homepage : www.codi.or.th, E-mail : codi@codi.or.th

อ ตรดิตถ์ บ้านมั่นคง

- 04 คำนำ
- 05 ความเป็นมา
- 06 สถานการณ์ชุมชนเมืองอุดรดิตถ์
- 10 ทำไมจึงต้องเป็นเมืองอุดรดิตถ์
- 12 ออมวันละ 15 บาท เพื่อมีบ้านที่เจริญธรรม
- 15 การรวมตัวเป็นเครือข่ายชุมชนและภาคี
ความร่วมมือในท้องถิ่น
- 19 “บ้านเพื่อชีวิตใหม่” สู่การพัฒนาทั้งเมือง
อุดรดิตถ์
- 21 เส้นทางสู่บุงคูกของคนจนเมืองอุดรดิตถ์
- ก้าวแรกกับปัญหาเชิงโครงสร้าง
 - กระบวนการพิจารณาลิทธิ
 - การออกแบบผังบุงคูก
 - การออกแบบบ้าน
 - บ้านกลางสำหรับผู้ด้อยโอกาส
 - ออมทรัพย์เพื่อที่อยู่อาศัย
 - ธนาคารขยะเพื่อที่อยู่อาศัย
 - การป้องกันการซื้อขายสิทธิ์
 - บทเรียนที่ได้จากการจัดทำโครงการบุงคูก
- 30 สก๊อปพิเศษ
- บุงคูก : บทสะท้อนความเข้มแข็งของคนจน
เมืองอุดรดิตถ์

คำนำ

ที่อยู่อาศัยเป็นปัจจัยสำคัญของทุกชีวิต การมีบ้านที่มั่นคงเป็นของตนเองสักหลัง จึงเป็นความใฝ่ฝันของทุกคน

คนจนที่อยู่อาศัยอยู่ในชุมชนแออัด เป็นกลุ่มคนที่ไม่มี ความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัยมาโดยตลอด ทั้งนี้เพราะความด้อยโอกาสด้านสังคม ความไม่มั่นคงด้านอาชีพและรายได้ ทำให้คนจนเหล่านี้มีความไม่มั่นคงในที่อยู่อาศัยไปด้วย ต้องเช่าหรือบุกรุกเข้าไปอยู่อาศัยในที่ดินของผู้อื่น เช่น ที่ดินของรัฐ ที่สาธารณะที่เอกชน เป็นต้น โดยการสร้างบ้านด้วยวัสดุตามแต่จะหาได้ ขาดบริการและสาธารณูปโภคพื้นฐานจากรัฐ ส่งผลถึงเรื่องอื่นๆ อีกมากมาย เช่น ปัญหาล้างแควล้น ไม่มีทะเบียนบ้าน บุตรหลานไม่สามารถเข้าเรียนหนังสือได้ เป็นต้น ซึ่งตลอด 30 ปีที่ผ่านมาได้มีชาวชุมชนแออัดรวมตัวกันเพื่อแก้ไขปัญหาด้านที่อยู่อาศัย จนสำเร็จให้เห็นเป็นรูปธรรมในหลายแห่งและหลากหลายรูปแบบ

อุดรดิตถ์เป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่ชาวชุมชนแออัดซึ่งไม่มีความมั่นคงในที่อยู่อาศัย ได้รวมตัวกันแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่องตลอด 5 ปีที่ผ่านมา จนเกิดรูปธรรมกรณี “บ้าน 15 บาท” และจากรูปธรรมนี้ก็ได้มีการรวมตัวกันเพื่อแก้ไขปัญหาทั้งเมือง โดยมีองค์กรต่างๆ ในท้องถิ่นให้การสนับสนุน

“กรณีบุงคุก” เป็นความสำเร็จครั้งสำคัญของคนจนเมืองอุดรดิตถ์ที่ไม่ใช่การแสดงผลของการที่คนจน 124 ครอบครัว มีที่อยู่อาศัยอันมั่นคงเท่านั้น แต่สะท้อนให้เห็นความเข้มแข็งของขบวนการชุมชนที่เป็นแกนหลักในการพัฒนาที่อยู่อาศัย และปัญหาอื่นๆ ร่วมกันทั้งเมือง โดยมีหน่วยงานและภาคีพัฒนาต่างๆ ในท้องถิ่นให้การสนับสนุน รวมทั้งแสดงให้เห็นถึงกระบวนการสร้างชุมชนใหม่ ที่ทุกคนมีส่วนร่วม ผลที่เกิดขึ้นจึงไม่เพียงการได้บ้านที่มั่นคงเท่านั้น แต่เป็นการสร้างชุมชนและสังคมใหม่ร่วมกันของคนทั้ง 124 ครอบครัว

ดังนั้น กรณี “บุงคุก” จึงเป็นกรณีศึกษาที่น่าสนใจ เนื่องจากบังเกิดผลทั้งกระบวนการสร้างบ้าน และสิ่งทีมากกว่าบ้าน นั่นคือสังคมเป็นสุขและมีความเอื้ออาทรต่อกัน

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

มีนาคม 2546

ความเป็นมา

อุตรดิตถ์เป็นเมืองเล็กๆ ที่มีขนาดพื้นที่ในเขตเทศบาล 13.49 ตารางกิโลเมตร มีประชากรเพียง 40,000 คนเศษ แต่ก็ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาประเทศ ที่เน้นการเติบโตทางด้านเศรษฐกิจเมืองมีการขยายตัว ทำให้เกิดการอพยพแรงงานจากภาคชนบทเข้ามาเป็นแรงงานในเมือง เมืองกลายเป็นศูนย์กลางทางด้านเศรษฐกิจการศึกษาทำให้โรงเรียนในเขตเทศบาลกลายเป็นโรงเรียนที่ต้องรองรับนักเรียนจากอีก 8 อำเภอรอบนอก ที่ต่างชนวนชายส่งลูกหลานเข้ามาเรียนด้วยความเชื่อที่ว่ามีความดีดีกว่า สร้างโอกาสได้มากกว่า

สภาพดังกล่าวทำให้เกิดความต้องการที่อยู่อาศัยปริมาณมาก และเมื่อเมืองไม่มีโครงสร้างรองรับต่อความต้องการนี้ ทำให้เกิดการจัดระบบที่อยู่อาศัยนอกระบบขึ้นมา ด้วยการไปบุกรุกที่ว่างเปล่ากลางเมือง ทั้งที่สาธารณประโยชน์ ที่ของหน่วยงาน หรือที่เช่าราคาถูกทั้งของเอกชน และของวัด ที่ริมคลอง มีทั้งเป็นกลุ่มเป็นชุมชนใหญ่และที่กระจัดกระจายชุกซ่อนอยู่ตามที่ต่างๆ ในเมือง ไม่มีความมั่นคงในการอยู่อาศัย สภาพบ้านทรุดโทรม ไม่มีทะเบียนบ้านขาดบริการขั้นพื้นฐานจากรัฐ คุณภาพชีวิตไม่ได้มาตรฐาน

ในกรณีของจังหวัดอุตรดิตถ์ สภาพปัญหายังไม่รุนแรงมากนัก ความซับซ้อนของปัญหายังไม่มาก ชาวชุมชนเองมีการรวมตัวกันเป็นเครือข่ายเพื่อทำงานพัฒนาร่วมกันอย่างเข้มแข็ง ประกอบกับหน่วยงานท้องถิ่นโดยเฉพาะเทศบาลตระหนักถึงปัญหาที่อยู่อาศัย จึงได้ร่วมกับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (สำนักงานพัฒนาชุมชนเมืองสมัยนั้น) เพื่อช่วยกันแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อยในเมืองอุตรดิตถ์ โดยมีแนวคิดหลักคือการทำให้ผู้มีรายได้น้อยสามารถมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมกับกลไกการพัฒนาในท้องถิ่น โดยหน่วยงานส่วนกลางอื่นๆ เป็นผู้สนับสนุน

สถานการณ์

ชุมชนเมืองอุดรดิตถ์

ปัญหาของชุมชนผู้มีรายได้น้อยในเมืองอุดรดิตถ์ก็คล้ายกับผู้มีรายได้น้อยในเมืองอื่นๆ คือขาดการศึกษา ความด้อยโอกาสทางสังคม ทำให้ไม่มั่นคงในอาชีพและรายได้ และยังนำมาซึ่งความไม่มั่นคงในที่อยู่อาศัย ต้องเช่าหรือบุกรุกสร้างที่อยู่อาศัยในที่ดินของผู้อื่น เช่าที่ดินของรัฐ ที่สาธารณะ ซึ่งจะส่งผลถึงเรื่องอื่นๆ ตามมาอีกมาก เช่น สภาพแวดล้อม สุขอนามัย ทะเบียนบ้าน เป็นต้น ซึ่งจากการสำรวจชุมชนผู้มีรายได้น้อยในเมืองอุดรดิตถ์ ในปี 2543 โดยการคณะแห่งชาติและสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช) พอสรุปได้ดังนี้

การคณะแห่งชาติได้เคยสำรวจข้อมูลชุมชนแออัดในเขตเทศบาลเมืองอุดรดิตถ์ เมื่อปี 2537 พบชุมชนแออัดเพียง 2 ชุมชน จำนวน 342 ครัวเรือนเท่านั้น

แต่จากการสำรวจครั้งล่าสุดในปี 2543 ซึ่งดำเนินการโดยเครือข่ายองค์กรชุมชนเมืองอุดรดิตถ์ พบชุมชนทั้งสิ้น 18 ชุมชน จำนวน 4,914 ครัวเรือน ซึ่งสามารถแยกได้เป็น 3 ประเภท

1) **ชุมชนแออัด** มีอยู่จำนวน 778 ครอบครัวยังมีการอยู่อาศัยหนาแน่น สภาพบ้านทรุดโทรม มีสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสม และไม่มั่นคงในการอยู่อาศัย โดยส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในที่ดินของผู้อื่น เช่น ชุมชนหลัง รพช. ชุมชนเกษมราษฎร์ ชุมชนพาดวาริ และชุมชนเจริญธรรม ผู้อยู่อาศัยส่วนใหญ่มีอาชีพไม่เป็นทางการ เช่น รับจ้างทั่วไป หาบเร่แผงลอย ตีบสามล้อ ซึ่งสาเหตุที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานเพราะใกล้แหล่งงาน ค่าเช่าถูกหรือไม่ต้องจ่ายค่าเช่า บางชุมชนอยู่กันมานาน เช่น ชุมชนเกษมราษฎร์ที่อยู่กันมานานกว่า 50 ปี โดยรุ่นแรกๆ อาศัยอยู่บนแพริมแม่น้ำน่าน ต่อมาได้ย้ายขึ้นมาสร้างบ้านริมตลิ่ง บางส่วนเช่าที่จากราชพัสดุ บางส่วนไม่ได้เสียค่าเช่า

ชุมชนแออัดนี้ได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในระยะ 4-5 ปีที่ผ่านมา โดยการบุกรุกเข้าไปอยู่ในพื้นที่สาธารณะ ที่ของผู้อื่น มีลักษณะกระจายเป็นกลุ่มเล็กกลุ่มน้อย ประมาณ 10-20 ครอบครัวย

2) **ชุมชนเมือง** อยู่อาศัยกันค่อนข้างหนาแน่น โดยตั้งอยู่ในย่านการค้า หรือย่านชุมชนเก่าของ

เมือง ซึ่งตั้งอยู่บนที่ดินของตนเองจึงมีความมั่นคง ในที่อยู่อาศัย ชุมชนประเภทนี้มีอยู่ประมาณ 1,975 ครัวเรือน จาก 7 ชุมชน

3) **ชุมชนชานเมือง** เป็นชุมชนที่ยังไม่หนาแน่น ตั้งอยู่ห่างออกไปจากย่านใจกลางเมือง สภาพค่อนข้างดี แต่บางชุมชนก็มีสภาพค่อนข้างทรุดโทรมเพราะสร้างมาเป็นเวลานาน ชาวชุมชนประกอบอาชีพการเกษตรหรือเกี่ยวเนื่องกับการเกษตร ซึ่งมีอยู่ 7 ชุมชน 2,161 ครัวเรือน

การถือครองที่ดิน ชุมชนส่วนใหญ่ (15 ชุมชน) เป็นชุมชนผสม ทั้งเป็นที่ของตนเอง ที่เช่า และที่บุกรุก มีอยู่เพียง 2 ชุมชนเท่านั้นที่ตั้งอยู่บนที่ดินของตนเอง

ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่าในเขตเทศบาลเมืองอุดรดิตถ์ มีที่ดินของรัฐและที่ดินของวัดอยู่เป็นจำนวนมาก เช่น ที่ดินการรถไฟ ที่ดินกรมชลประทาน ที่ดินราชพัสดุ โดยมีอยู่ 2 ชุมชนที่ตั้งอยู่บนที่ดินของรัฐ ทั้งชุมชน คือ ชุมชนบ้านเกาะ และชุมชนหลัง รพช. อีก 13 ชุมชนเป็นที่ดินผสม

ลักษณะทางกายภาพของชุมชน ส่วนใหญ่จะเป็นชุมชนเก่าแก่ มีอายุนับร้อยปี มีอยู่เพียง 2 ชุมชนเท่านั้นที่มีอายุต่ำกว่า 10 ปี ซึ่งชุมชนมีลักษณะความหนาแน่นปานกลาง (15 ชุมชน) มีอยู่เพียง 2 ชุมชนเท่านั้นที่หนาแน่นมาก คือ เจริญบัณฑิต เจริญธรรม ซึ่งสภาพบ้านส่วนใหญ่ (10 ชุมชน) จะมีลักษณะผสม และมีสภาพดี 2 ชุมชน สภาพทรุดโทรม 2 ชุมชน

สาธารณูปโภค ส่วนใหญ่มีระบบสาธารณูปโภคค่อนข้างดี คือ มีน้ำประปาและไฟฟ้าใช้ และมีมิเตอร์ของตนเอง มีเพียงชุมชนเดียวที่ต่อมิเตอร์น้ำไฟจากบ้านอื่น

ส่วนทางเดินในชุมชนส่วนใหญ่ค่อนข้างดี เป็นทางคอนกรีตเป็นส่วนใหญ่ อีกทั้งทางเดินเท้าจะมีไฟทางทุกชุมชน แต่ชุมชนส่วนใหญ่จะมีปัญหาในเรื่องทางระบายน้ำ โดย 12 ชุมชนมีทางระบายน้ำแต่ใช้ไม่ได้ อีก 5 ชุมชนไม่มีทางระบายน้ำทำให้

ชุมชนมีน้ำขังเฉอะเฉย

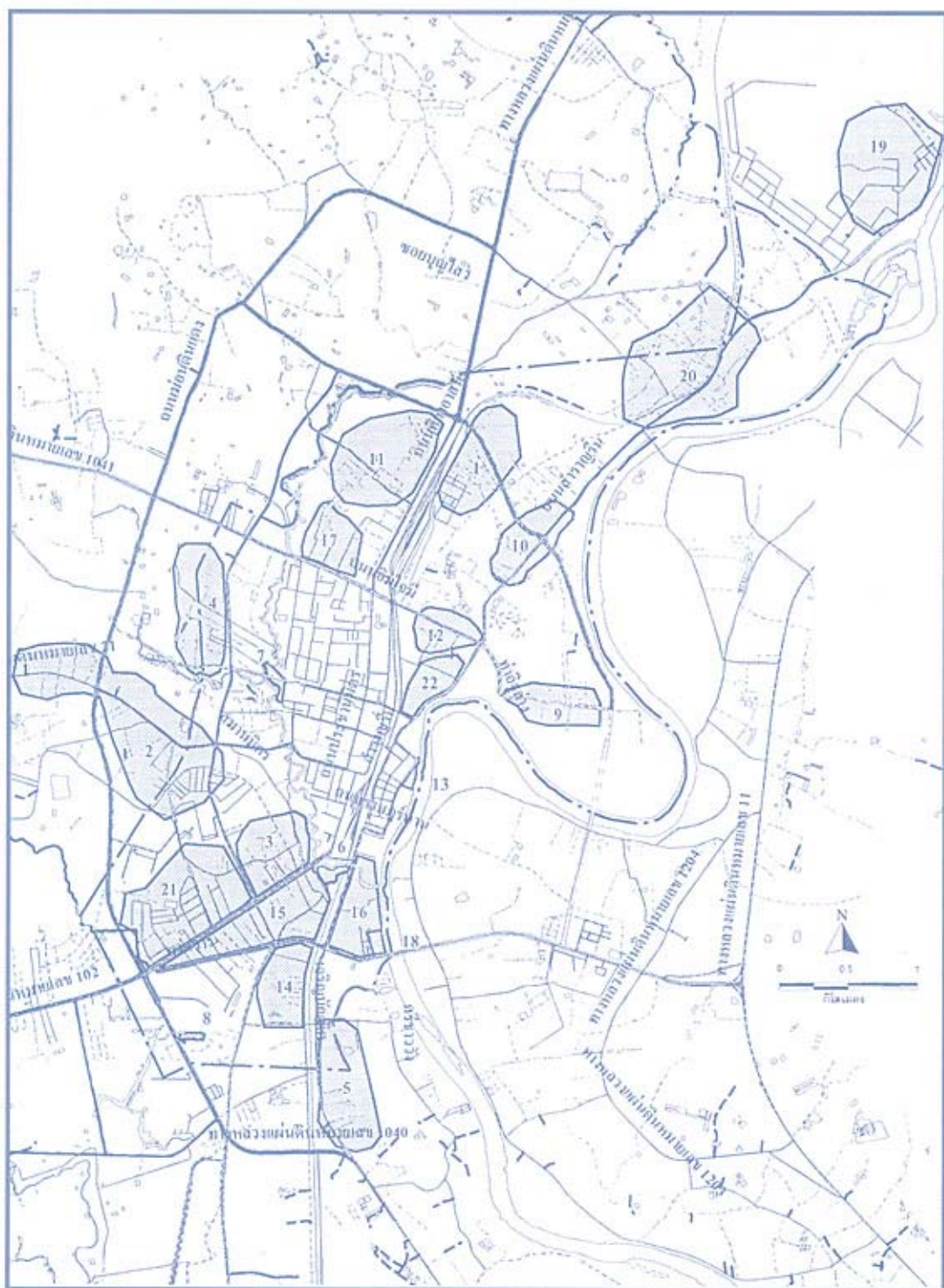
ส่วนการจัดการขยะในชุมชนค่อนข้างดี โดย 14 ชุมชนทางเทศบาลจะมาจัดเก็บให้ อีก 4 ชุมชนจะมีที่ทิ้งรวมของชุมชน

การรวมกลุ่มเพื่อการพัฒนา มีการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมร่วมกันมากพอสมควร โดยมีถึง 46 กลุ่ม (ชุมชนส่วนใหญ่มีมากกว่าหนึ่งกลุ่ม) มีกรรมการชุมชน 15 ชุด กลุ่มออมทรัพย์ 8 กลุ่ม และกลุ่มแม่บ้าน 14 กลุ่ม

ปัญหาของชุมชน พบว่ามีปัญหาเร่งด่วน 3 ลำดับแรก คือ ปัญหาที่อยู่อาศัย ทางระบายน้ำ และการประกอบอาชีพ โดยปัญหาที่อยู่อาศัยนั้นมีทั้งที่มีปัญหาการไล่อื้อและมีข่าวลือเกี่ยวกับการไล่อื้อ

**ชุมชนแออัดนี้ได้เพิ่มขึ้น
อย่างรวดเร็วในระยะ 4-5 ปี
ที่ผ่านมา โดยการบุกรุก
เข้าไปอยู่ในพื้นที่สาธารณะ
ที่ของผู้อื่น มีลักษณะ
กระจาย เป็นกลุ่มเล็ก
กลุ่มน้อย ประมาณ
10-20 ครอบครั้ว**

ที่ตั้งชุมชนผู้มีรายได้น้อย เทศบาลเมืองอุดรดิตถ์ จังหวัดอุดรดิตถ์

ข้อมูลชุมชนผู้มีรายได้น้อย ปี 2543 จังหวัดอุดรดิค

ลำดับ	ชื่อชุมชน	ครัวเรือน	การครอบครองที่ดิน	ปัญหาที่อยู่อาศัย
1	ย่านศิลาอาสน์ตะวันออก	250	ที่ตนเอง+บ้านพัก รพท.	ยังไม่มี
2	เจริญภูดินทร์	280	ที่ของตนเอง	
3	สมานมิตร	300	ตนเอง + เช่าที่	ยังไม่มี
4	เกาะกลาง	350	ตนเอง + บ้านเช่า	
5	บ้านเกาะ	80	เช่าที่	ยังไม่มี
6	หนองผา	200	ที่ของตนเอง	
7	หลัง รพช.	101	เช่าที่+บุกเบิก	มีข่าวลือ
8	ห้วยไผ่ + ศูนย์ บขส.	215	ตนเอง+บ้านเช่า	ยังไม่มี
9	ทำอิฐล่าง	450	ตนเอง + เช่าที่	ยังไม่มี
10	ทำอิฐบน	321	ที่ตนเอง + เช่าที่	ยังไม่มี
11	ศิลาอาสน์ตะวันตก	392	ที่ของตนเอง	ยังไม่มี
12	ธรรมาธิโดย	189	ตนเอง+ เช่าที่ + บ้านเช่า	ยังไม่มี
13	เกษมราษฎร์	227	ที่ตนเอง + เช่าที่	มีข่าวลือ
14	เจริญบัณฑิต	219	ที่ตนเอง+บ้านเช่า	มีข่าวลือ
15	พัฒนศึกษา	151	ที่ตนเอง+บ้านเช่า+บุกเบิก	อยู่ระหว่างการไถ่เรือ
16	เจริญพาดาวรี	300	ที่ตนเอง+เช่าที่+บุกเบิก	มีข่าวลือ
17	หน้าวิทยาลัยครู	327	ที่ของตนเอง	ยังไม่มี
18	เจริญธรรม	150	บ้านเช่า+เช่าที่	ยังไม่มี
19	ท่าเสา	580	ที่ของตนเอง	ยังไม่มี
20	ตลาดท่าเสา	251	ตนเอง+เช่าที่	ยังไม่มี
21	บรมอาสน์	400	ที่ของตนเอง	ยังไม่มี
22	คอวัง	380	ที่ตนเอง+บ้านเช่า	ยังไม่มี
	รวมทั้งเทศบาล	6,113		

หมายเหตุ : ชุมชนลำดับ 2, 6, 11 และ 17 ไม่ใช่ชุมชนผู้มีรายได้น้อย

นางพิศมร วสุนันต์
ทีมประสานงานเครือข่ายฯ

“ มีความภูมิใจกับโครงการ “บุงคูก” เพราะความสำเร็จเกิดมาจากความร่วมมือร่วมใจร่วมความคิดของผู้เดือดร้อนเองโดยตรง เกิดความสามัคคีเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน ทำให้คนจนได้มีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง มีสังคมที่ดีขึ้น และอยู่อย่างมีความศักดิ์ศรี พ้นจากการดูถูกเหยียดหยามว่าเป็นคน “สลัม” ”

ทำไม?

จึงต้องเป็นเมืองอุตสาหกรรม

1. ในปี 2537 สำนักงานพัฒนาชุมชนเมือง (พชม) ได้มีการขยายพื้นที่การดำเนินงาน (ซึ่งใช้เรื่อง ออมทรัพย์เป็นเครื่องมือ) ออกไปสู่ภูมิภาค หลังจาก ที่ดำเนินงานในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ตั้งแต่ปี 2535 เป็นต้นมา ซึ่งจังหวัดอุดรติดัดนับเป็น จังหวัดแรกในภาคเหนือที่ พชม. จัดตั้งกลุ่มออม- ทรัพย์ขึ้นที่ชุมชนเจริญธรรม โดยใช้ชื่อว่า “กลุ่มออม- ทรัพย์ชำนานาญพัฒนา” ซึ่งหลังจากที่กลุ่มดำเนินงาน ประมาณ 1 ปี ได้เสนอขอใช้สินเชื่อจาก พอช. แต่ เกิดปัญหาในการบริหารจัดการขึ้น เนื่องจากสินเชื่อ ไม่ได้กระจายถึงสมาชิก ทำให้ขบวนการออมทรัพย์ จังหวัดอุดรติดัดไม่เติบโตเท่าที่ควร

อย่างไรก็ตามในปี 2540 เป็นต้นมา ได้เกิด วิกฤตเศรษฐกิจ ส่งผลต่อกลุ่มออมทรัพย์ทั่วประเทศ พชม. จึงได้ใช้มาตรการต่างๆ ในการแก้ไขปัญหา เช่น โครงการมียาชาวา 250 ล้าน เพื่อการส่งเสริมอาชีพ และแก้ปัญหาหนี้ในระบบและเพื่อเป็นการกระตุ้น ให้กลุ่มฟื้นขึ้นมาอีกครั้ง โดยมาตรการนี้ได้ดำเนินการ ทั่วประเทศ ซึ่งกลุ่มออมทรัพย์ในจังหวัดอุดรติดัด ก็มี การนำเงินมียาชาวาไปเพื่อฟื้นฟูกลุ่มในลักษณะ ดังกล่าวข้างต้นด้วยเช่นกัน

2. หน่วยงานในจังหวัดอุดรติดัด โดยเฉพาะ

อย่างยิ่ง นายกเหล่ากาชาดจังหวัดมีความสนใจ งานพัฒนาชุมชน จึงได้ประสานงานไปยัง พชม. ประมาณปี 2540 เพื่อลงไปศึกษาพื้นที่ที่เกิดปัญหา ด้านที่อยู่อาศัยและปัญหาอื่นๆ ซึ่งจากการหารือ ร่วมกันได้ข้อสรุปเบื้องต้นที่จะร่วมกันสนับสนุน ชุมชนในการพัฒนาที่อยู่อาศัยให้เกิดความมั่นคง พร้อมๆ กับการสนับสนุนให้เกิดการออมทรัพย์ขึ้นใน ชุมชน

3. ในช่วงปี 2540 เป็นระยะเวลาที่ พชม. มี โครงการพัฒนา “สถาปนิกชุมชน” ในลักษณะที่ให้ สถาปนิกลงทำงานร่วมกับชุมชนในพื้นที่โดยสถาปนิก จะมีบทบาทเป็นผู้ช่วยของชาวบ้านในการพัฒนาที่ อยู่อาศัยอย่างครบวงจร ซึ่งสถาปนิกจะต้องทำการ ศึกษาชุมชนในทุกมิติ ต้องเรียนรู้ความต้องการของ ชาวชุมชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่อยู่อาศัยที่ตรง กับความต้องการของชุมชนทั้งในมิติของตัวบ้าน และมิติของวิถีความเป็นอยู่

4. ตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา แนวทางพัฒนา ที่อยู่อาศัยของ พชม. เริ่มมองในมิติของการพัฒนา ในภาพใหญ่ทั้งเมือง เมืองอุดรติดัดเป็นเมืองที่ไม่มี ความสลับซับซ้อนของปัญหา ซึ่งสถาปนิกที่ยังไม่มี ความชำนาญเรื่องชุมชนจะสามารถทำงานในเมือง

ลักษณะนี้ได้โดยไม่ยากลำบากมากนัก

5. อีกประการหนึ่ง ปัญหาด้านที่อยู่อาศัย คนจนในเมืองอุดรดิตถ์ยังไม่มีควมสลับซับซ้อน ประชากรยังไม่หนาแน่นมาก ประกอบกับในเขตเทศบาลเมืองอุดรดิตถ์ยังมีที่ดินของหน่วยงานต่างๆ ทั้งของรัฐ ที่วัด อยู่เป็นจำนวนมาก จึงมีเส้นทางที่จะดำเนินงานด้านการพัฒนาที่อยู่อาศัยได้

จากเหตุผลและข้อมูลทั้ง 5 ประการดังกล่าวข้างต้น พชม. จึงได้ส่งสถาปนิกชุมชนจำนวน 2 คน ลงปฏิบัติงานในเขตเทศบาลเมืองอุดรดิตถ์ โดยมีขั้นตอนการทำงานดังนี้

1) สถาปนิกลงศึกษาข้อมูลเบื้องต้นในชุมชน เพื่อจะได้รับทราบปัญหาและแนวทางแก้ไข ซึ่งพบว่า ในเขตเทศบาลมีชุมชนที่อยู่อาศัยอยู่ในที่ดินของวัด จำนวนหลายแห่ง มีสภาพที่ไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร นอกจากนั้นยังมีที่บุกรุกริมธาร และที่ดินสาธารณะอื่นๆ ซึ่งมีฐานะยากจนกระจายอยู่ทั้งเมืองอุดรดิตถ์

2) หลังจากได้ข้อมูลเบื้องต้นแล้ว ก็ได้ประสานงานกับนายกเหล่ากาชาดจังหวัด ซึ่งมีความต้องการให้ พชม. สนับสนุนการแก้ไขปัญหาชุมชนแออัดมาตั้งแต่ต้น เพื่อทำงานร่วมกันโดยนายกเหล่า

กาชาดได้อำนวยความสะดวกหลายประการต่อการทำงานของสถาปนิก เช่น สถานที่ทำงาน เครื่องมือ อุปกรณ์ต่างๆ การประสานงานกับหน่วยงาน ตลอดจนให้ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะต่างๆ ในการทำงาน

3) จากนั้นสถาปนิกชุมชน ก็เริ่มทำการสำรวจข้อมูลทั้งเมืองด้วยตัวเองอย่างจริงจัง ทำให้ทราบว่า แต่ละชุมชนมีโอกาสและข้อจำกัดในการพัฒนาอย่างไร รวมทั้งพบชุมชนที่น่าสนใจในการพัฒนาหลายชุมชน เช่น ชุมชนเจริญธรรม หลัง รพช. เกษมราษฎร์ ทำอิฐล่าง พาดาวรี และตลาดท่าเสา ซึ่งชุมชนเหล่านี้มีทั้งชุมชนเช่าที่วัด ชุมชนที่อยู่ในเมืองของรัฐเช่าที่เอกชน และชุมชนบุกรุก

จากข้อมูลข้างต้น สถาปนิกจึงสนใจที่จะเลือกดำเนินงานที่ชุมชนเจริญธรรม เฉพาะกลุ่มชาวบ้านที่อาศัยอยู่ริมคลองโพ ซึ่งมีอยู่ประมาณ 40 หลังคาเรือน ทั้งนี้เพราะเป็นกลุ่มที่มีความยากจน มีความเป็นอยู่ที่เสี่ยงต่อภัยจากกระแสน้ำ ตลอดจนขาดสาธารณูปโภคต่างๆ ซึ่งนับได้ว่าเป็นกลุ่มคนที่ยากจนที่สุดกลุ่มหนึ่งในเมืองอุดรดิตถ์ รวมทั้งขนาดชุมชนไม่ใหญ่มากนัก อยู่ในวิสัยที่จะดำเนินการได้

ออมวันละ 15 บาท

เพื่อมีบ้านที่เจริญธรรม

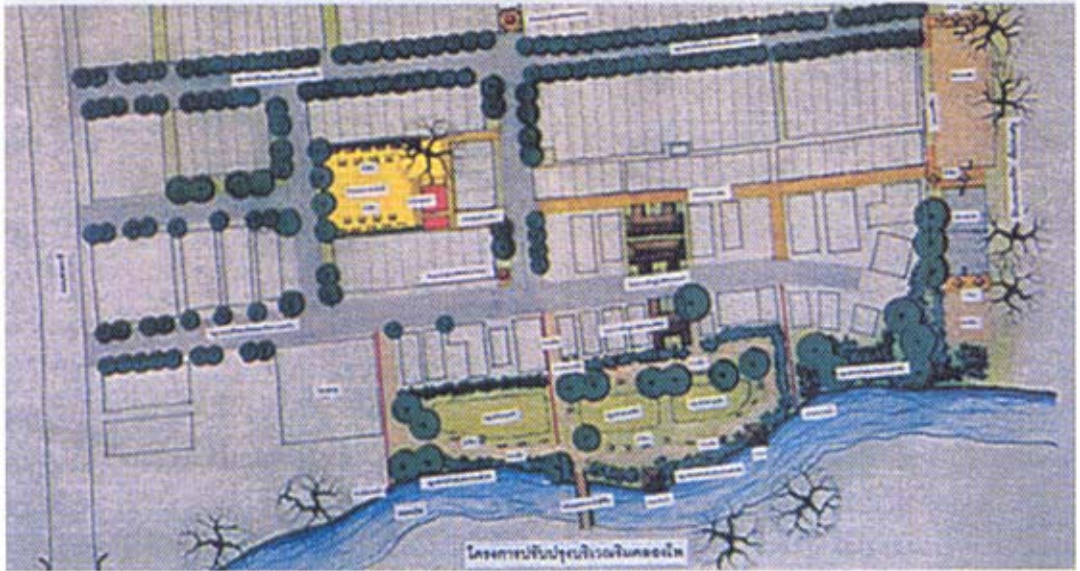
ชุมชนเจริญธรรม ตั้งอยู่บนที่ดินของวัดเจริญธรรมหรือวัดพระแท่น อ.เมือง จังหวัดอุตรดิตถ์ มีผู้อยู่อาศัยประมาณ 350 ครอบครัว แต่ในชุมชนนี้มีชาวบ้านอยู่อีกส่วนหนึ่ง ซึ่งเป็นกลุ่มที่ยากจนที่สุดในชุมชนได้สร้างบ้านเรือน อยู่บริเวณริมคลองโพหน้าวัดเจริญธรรมซึ่งเป็นลำคลองสาขาของลำน้ำน่าน มีตลิ่งลาดชันมาก ในฤดูน้ำหลาก กระแสน้ำไหลเชี่ยวรุนแรง และเอ่อท่วมบ้านราษฎรเป็นประจำทุกปี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในปี 2538 ชาวบ้านเล่าว่าเป็นปีที่น่ามาและรุนแรงที่สุด กระแสน้ำได้พัดพาบ้านเรือนไปหลายหลัง ต้องอพยพขึ้นไปอาศัยบนฝั่งเป็นการชั่วคราว สถาปนิกชุมชนและชาวชุมชนจึงเสนอทางแก้ไขปัญหาด้วยการย้ายบ้านกลุ่มที่อยู่บริเวณริมคลองขึ้นไปก่อสร้างบ้านใหม่บนที่ดินแปลงว่างในชุมชน ซึ่งทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเห็นชอบกับวิธีนี้

ชาวบ้านกลุ่มนี้จำนวนประมาณ 40 ครอบครัว มีอาชีพรับจ้างทั่วไป ถีบสามล้อ หรือเข็นของขาย

เล็กๆ น้อยๆ มีรายได้เป็นรายวันและไม่แน่นอน มีฐานะยากจนอีกทั้งบ้านก็อยู่ในสภาพทรุดโทรม จึงได้รวมตัวกันตั้งกลุ่มออมทรัพย์ขึ้นในปี 2541 เพื่อใช้เป็นเงินทุนในการสร้างบ้านโดยการสนับสนุนส่งเสริมของสำนักงานพัฒนาชุมชนเมือง (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน) ในลักษณะของการออมเป็นรายวัน ซึ่งเป็นการออมทรัพย์ที่สอดคล้องกับสภาพชาวชุมชนที่มีรายได้เป็นรายวันสามารถออมได้ทุกวันในจำนวนที่ไม่มากนักตั้งแต่หนึ่งบาทขึ้นไป

กลุ่มออมทรัพย์ชุมชนเจริญธรรม มีอยู่ 2 ประเภท คือ ประเภทแรกเป็นการออมวันละ 5 บาท เพื่อการกู้ยืมไปลงทุนประกอบอาชีพ โดยให้สมาชิกรวมกันเป็นกลุ่มย่อยกลุ่มละ 4-5 คน หากมีความจำเป็นต้องใช้เงินเพื่อการประกอบอาชีพ หรือความจำเป็นในชีวิตประจำวัน ก็รวมกันกู้ในนามกลุ่มย่อย จะมีการค้ำประกันกันเอง ตอนชำระเงินกู้ก็จะติดตามกันเองภายในกลุ่ม ซึ่งการชำระคืน จะคืนกันเป็นรายวันเช่นกัน เรียกว่าง่ายกว่ากู้เร็วคืนเร็ว จำนวนเงิน

ผังแสดงการปรับปรุงสภาพแวดล้อมชุมชนเจริญธรรม

ที่กู้ก็ไม่มากมายอะไร ครั้งละประมาณห้าพันบาท ตามแต่ความจำเป็นจริงๆ ซึ่งส่วนใหญ่นำไปหมุนเวียนค้าขายประจำวัน

ประเภทที่ 2 เป็นการออมเพื่อการสร้างบ้าน วันละ 15 บาท เงินก้อนนี้จะไม่มีการให้สมาชิกกู้ยืม จะสะสมไว้เพื่อการสร้างบ้านเท่านั้น

การกำหนดจำนวนเงินออมเพื่อการสร้างบ้านนั้น มาจากการที่ชาวบ้านวางแผนแปลนบ้านร่วมกับสถาปนิกชุมชนที่สำนักงานพัฒนาชุมชนเมืองส่งไปทำงานร่วมกับชาวชุมชน นอกจากคำนึงถึงสภาพแวดล้อมความเหมาะสมต่างๆ แล้ว ยังจะคำนึงถึงความสามารถด้านรายได้ของชาวบ้านเป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งในที่สุดก็เลือกแบบบ้านชั้นครึ่ง ราคา 40,000 บาท เมื่อทุกอย่างลงตัวจึงได้จัดทำโครงการเพื่อขอใช้เงินเชื่อจากสำนักงานพัฒนาชุมชนเมือง ในนามกลุ่มออมทรัพย์ชุมชนเจริญธรรม คิดเฉลี่ยแล้วแต่ละครอบครัวจะต้องผ่อนชำระเดือนละ 450 บาท หรือวันละ 15 บาท สมาชิกจึงตกลงออมเงินประเภทนี้กันวันละ 15 บาท

สำหรับที่ดินที่ใช้สร้างบ้านนั้น นางประกายแก้ว รัตนนาคะ นายกเทศมนตรีเทศบาลเมือง

อุดรติดัดสมัยเป็นนายกเหล่ากาชาดจังหวัดได้เจรจากับทางวัดเจริญธรรมขอใช้ที่ดินวัดในการสร้างบ้าน การสร้างบ้านก็จะมีการลงแขกทำเองทั้งหมด โดยสถาปนิกชุมชนคอยให้คำแนะนำด้านเทคนิค ซึ่งวัดบางส่วนสามารถนำของเดิมมาใช้ได้ ทำให้ราคาบ้านถูกกว่าที่ประมาณการไว้แต่ต้น

กว่าจะมาเป็นบ้านได้ต้องใช้เวลาประมาณ 6 เดือนเพราะต้องการให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน และมีความพร้อมมากที่สุด ตั้งแต่การรวมตัวเป็นกลุ่มออมทรัพย์หรือการเก็บเงินสร้างบ้าน การออกแบบบ้านการร่วมกันสร้าง ซึ่งแบบบ้านที่ร่วมกันออกแบบกว่าจะลงตัวก็มีการแก้ไขกันหลายครั้ง ซึ่ง

ในที่สุดทุกคนก็เลือกแบบขั้นครึ่ง การที่ชาวบ้านมีส่วนร่วมอย่างนี้ทำให้เขามีความรัก ความภูมิใจ และหวงแหนบ้านของเขาเอง

บ้าน 15 บาทนั้นนับเป็นเหตุการณ์ที่น่าสนใจของเมืองเล็กๆ อย่างอุตรดิตถ์ ซึ่งไม่เคยมีเหตุการณ์เช่นนี้มาก่อน ซึ่งนอกจากจะทำให้ 8 ครอบครัวมีบ้านที่มั่นคงแล้ว หลังการย้ายออกไปของ 8 ครอบครัวทำให้ชาวบ้านริมคลองอีก 32 ครอบครัวซึ่งยังไม่ได้ย้ายมีความตื่นตัวในการปรับปรุงบ้านของตนเอง รวมทั้งมีการปรับระบบทางเท้าและสาธารณูปโภคอื่นๆ ตามมา รวมทั้งมีพื้นที่ว่างในการนำไปใช้ประโยชน์ร่วมกัน

รูปแบบการสร้างบ้านราคาถูก แต่สอดคล้องกับความเป็นจริงด้านรายได้ และสภาพความเป็นอยู่ของชาวชุมชน เช่นที่ชุมชนเจริญธรรมนี้เป็นรูปธรรมทางด้านการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนแออัดที่สามารถนำไปใช้ในที่อื่นๆ และสามารถเข้าถึงคนจนจริงๆ ในสังคมได้ ซึ่งในขณะนี้ก็มีหลายชุมชนทั่วประเทศได้นำไปประยุกต์แนวทางที่เหมาะสมกับสภาพพวกเขาเอง เช่น ชุมชนใต้สะพานที่กรุงเทพฯ ชุมชนริมทางรถไฟที่อุตรธานี ชุมชนหลังอาคารสงเคราะห์และตรอกขนมถ้วยที่อยุธยา เป็นต้น ซึ่งการสร้างบ้านที่เจริญธรรมนั้นเป็นทางออกที่สำคัญให้กับพวกเขาเหล่านี้ตลอดจนชุมชนแออัดทั่วประเทศ

การสร้างบ้านที่ชุมชนเจริญธรรมนับเป็นทิศทางที่สำคัญในด้านการพัฒนาที่อยู่อาศัย ซึ่งเป็นแนวทางที่จะนำไปดำเนินการที่ชุมชนอื่นๆ ทั้งเมืองอุตรดิตถ์ โดยทางเทศบาลมีนโยบายแน่ชัดในการพัฒนาชุมชนแออัดเหล่านี้ในทุกๆ ด้าน อย่างครบวงจร ไม่ว่าจะเป็นที่อยู่อาศัย สิ่งแวดล้อมธุรกิจชุมชน สาธารณสุข เป็นต้น

ปรากฏการณ์ในการพัฒนาที่อยู่อาศัยที่ชุมชนเจริญธรรม ได้สะท้อนให้เห็นมิติใหม่ในการพัฒนาที่อยู่อาศัยของชุมชนแออัด คือนอกจากจะเห็นถึงความร่วมมือจากหลายฝ่ายในการทำงานร่วมกันไม่ว่าจะเป็นสำนักงานพัฒนาชุมชนเมือง เทศบาล เหล่ากาชาดจังหวัด แล้วยังสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถของชาวชุมชนในการจัดการชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งทำให้มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น และพิสูจน์ให้สังคมเห็นว่าคนจนก็สามารถอยู่ในเมืองพัฒนาเมืองร่วมกับคนอื่นได้

ที่สำคัญสูงสุดก็คือ การพัฒนาที่อยู่อาศัยครั้งนี้ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความสามารถที่แท้จริงของชาวบ้าน ในด้านการเงินและการจัดการ ที่จะไม่สร้างความลำบาก ความเดือดร้อนด้านการเงินให้กับชาวบ้านในอนาคต และนี่คือ บทเรียนอันสำคัญที่ชาวเจริญธรรมให้กับชาวชุมชนแออัดอื่นๆ ได้ศึกษาและนำไปปรับใช้กับชุมชนของตนเองต่อไป

นางมนฑิชา มานูญลือ
ทีมประสานงานเครือข่ายฯ

“การแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยของคนจน เป็นการแก้จากฐานราก จากความเดือดร้อนของชาวบ้านจริงๆ กระบวนการทำงานทุกขั้นตอนให้ผู้เดือดร้อนร่วมคิดและตั้งหลักเกณฑ์การพิจารณาสีที่ที่จะเข้าไปอยู่ร่วมกันในชุมชนใหม่ การทำงานรูปแบบนี้ทำให้คนจนมีโอกาสมีความคิดเป็นของตัวเองกล้าแสดงออก มีความภูมิใจและมีศักดิ์ศรี ”

การรวมตัว เป็นเครือข่ายองค์กรชุมชน และภาคีความร่วมมือในท้องถิ่น

บ้าน 15 บาท หรือบ้านเพื่อชีวิตใหม่ ได้พิสูจน์ให้สังคมเห็นว่าแม้คนจนที่สุดในสังคม ก็สามารถมีบ้านเป็นของตนเอง มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีสามารถอยู่ร่วมกับเมืองได้ และยังคงจุดประกายความคิดให้กับหน่วยงานต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทศบาลเมืองอุดรดิตถ์ ได้นำไปสู่การพัฒนาแบบครบวงจรทั้งเมืองภายใต้โครงการ “อุดรดิตถ์ เมืองงาม” ซึ่งโครงการพัฒนาชุมชนแออัดให้ชาวชุมชน มีที่อยู่

อาศัยที่มั่นคง มีสาธารณูปโภคและสิ่งแวดล้อมที่ดีสามารถอยู่ร่วมกับเมืองได้อย่างพึ่งพาต่อกันเป็นหนึ่ง ในโครงการ “เมืองงาม”

เพื่อให้เกิดการดำเนินงานบรรลุเป้าหมายองค์กรชุมชนในเมืองอุดรดิตถ์ จึงได้รวมตัวกันเป็น “เครือข่าย” โดยมีการดำเนินกิจกรรมกันอย่างต่อเนื่องในด้านต่างๆ คือ

- 1) การออมทรัพย์ โดยสนับสนุนให้ทุกชุมชนที่มีปัญหาด้านที่อยู่อาศัยมีการออมทรัพย์ร่วมกันแล้วเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย รวมทั้งได้มีการนำกิจกรรมเรื่องการออมรายวันไปดำเนินการต่างๆ ในหลายชุมชน เช่น ชุมชนหลัง รพช. ชุมชนเจริญธรรม เกษมราษฎร์ เป็นต้น ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า การออมทรัพย์ของชุมชนเมืองอุดรดิตถ์มีความเข้มแข็งและมีความเป็นปึกแผ่นอย่างมาก เป็นการใช้เรื่องการพัฒนาที่อยู่อาศัยเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาเรื่องการออมทรัพย์ที่เคยเกิดขึ้นในอดีตให้กับพื้นที่ขึ้นมาอีกครั้ง

2) การจัดทำโครงการสวัสดิการชุมชนซีพีเมนู 5 โครงการการสนับสนุนด้านสวัสดิการแก่ผู้ยากลำบากในภาวะวิกฤติ ซึ่งในส่วนของชุมชนเมืองอุดรดิตถ์ได้รับการจัดสรรงบประมาณ 2,120,294 ล้านบาท ซึ่งการรวมกันดำเนินการ SIF 5 ครั้งนี้เป็น การให้องค์กรชุมชนได้ร่วมกันทำงานด้านสวัสดิการอย่างคึกคัก มีการสำรวจผู้เดือดร้อนและกำหนดหลักเกณฑ์ต่างๆ ร่วมกัน จนเกิดประสบการณ์และความชำนาญเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้นำไปสู่การทำงานร่วมกันด้านสวัสดิการอย่างต่อเนื่อง

3) การออมรายวัน นอกจากการดำเนินโครงการมิยาซาวา 250 ล้าน โครงการซีพีเมนู 5 แล้วในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ ซึ่งกลุ่มออมทรัพย์ได้รับผลกระทบอย่างมากนี้ ชาวชุมชนเมืองอุดรดิตถ์ยังได้นำรูปแบบของการออมรายวัน ซึ่งเป็นการออมที่สอดคล้องกับชีวิตและรายได้ของชาวชุมชนที่มีรายได้อ่อนเป็นรายวันอีกด้วย

การออมรายวันนี้ นอกจากทำให้ชาวบ้านผู้เดือดร้อนกู้ยืมไปใช้หมุนเวียนในการประกอบอาชีพได้วันต่อวันแล้ว สมาชิกยังสามารถกู้ยืมไปเพื่อปลดหนี้ในระบบ ทำให้เงินหมุนเวียนมากขึ้น และจะส่งผลถึงกลุ่มออมทรัพย์รายเดือนปกติให้มีสภาพคล่องเพิ่มขึ้น ซึ่งจากการดำเนินงานทำให้เกิดกลุ่มออมรายวันเกิดขึ้นในหลายชุมชน

4) โครงการอุดรดิตถ์เมืองน่าอยู่ หรืออุดรดิตถ์เมืองงาม ซึ่งเป็นโครงการที่หน่วยงานต่างๆ ในเมืองอุดรดิตถ์ เช่น เทศบาล สถาบันการศึกษา พ่อค้า ประชาชน องค์กรชุมชน พระสงฆ์ ได้ร่วมกันพัฒนาเมืองในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาที่อยู่อาศัย สิ่งแวดล้อม สาธารณสุข ด้านอาชีพ วัฒนธรรม เป็นต้น ซึ่งที่ผ่านมาได้มีการดำเนินกิจกรรมหลายอย่าง เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมจากประชาชน เช่น โครงการ “ภาพเก่าเล่าขาน” ที่มีนักวิชาการจากส่วนกลาง คือ อ.ขวัญสุวรรณ อดีตโพธิ์เข้ามาร่วมดำเนินการให้คนอุดรดิตถ์เห็นประวัติศาสตร์ของตนเอง โดยมีภาคีต่างๆ ในท้องถิ่นเข้าร่วมอย่างหลากหลาย หรือโครงการพัฒนา

นายสุทนต์ เจนประกอบกิจ
ทีมประสานงานเครือข่ายฯ

“ จุดประสงค์ของการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยบึงคูก คือการหาที่รองรับสำหรับผู้เดือดร้อน ถูกไล่ที่ บุกรุกที่ผู้อื่นและพวกห้องเช่า ฉะนั้นที่รองรับใหม่ควรช่วยเหลือผู้ที่ประสบปัญหาเพื่อครอบครัวเหล่านั้นให้มีที่ดินที่มั่นคง ไม่ต้องโดนไล่อีก ถ้าไม่ให้ออกัสครอบครัวเหล่านั้นเข้าไปอยู่ก็ต้องไปบุกรุกอีก

ปัญหาที่อยู่อาศัยไม่ใช่บ้านอย่างเดียว ที่สำคัญคือที่ดินที่ไม่ถูกไล่ที่อีก ”

สภาพแวดล้อมของชุมชน เช่น ที่ชุมชนเกษมราษฎร์ มีการปลูกต้นไม้ริมแม่น้ำ “ปรับปรุงที่อยู่อาศัยให้ดีขึ้น” เป็นต้น ซึ่งกิจการต่างๆ ของโครงการ “เมืองน่าอยู่” นี้ เครือข่ายองค์กรชุมชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมอย่างสำคัญ

จากการร่วมกันดำเนินโครงการดังกล่าวข้างต้น ทำให้เครือข่ายชุมชนมีการพัฒนาความสามารถในการดำเนินงานมากขึ้น รวมทั้งได้มีการเชื่อมร้อยความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ในท้องถิ่นเพื่อทำงานร่วมกัน เช่น

1) เทศบาล ได้มองเห็นความสำคัญในการพัฒนาที่ให้ชุมชนเป็นแกนหลัก จึงได้สนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรชุมชนมาตั้งแต่ต้น ซึ่งนางประกายแก้ว รัตนาคะ นายกเทศมนตรีได้ทำงานร่วมกับองค์กรชุมชนมาตั้งแต่เป็นนายกเหล่ากาชาดจังหวัด และต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

2) นักวิชาการในท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สถาบันราชภัฏอุดรดิตถ์ได้เข้าร่วมดำเนินงานโดยให้การสนับสนุนด้านวิชาการองค์ความรู้ต่างๆ ของเมือง ทำให้การทำงานเป็นไปอย่างมีหลักวิชา มีมุมมองในการพัฒนาที่กว้างขึ้น ทำให้งานขยายไปสู่คนชั้นกลางมากขึ้น

3) นักธุรกิจและประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งเริ่มให้ความสนใจเมืองของตนเองในมิติที่หลากหลายออกไป เช่น ความเป็นเมืองท่องเที่ยว มิติของการอนุรักษ์ธรรมชาติ และศิลปะวัฒนธรรมอันเก่าแก่ ซึ่งการเข้าร่วมงานของนักธุรกิจและประชาชนในท้องถิ่นทำให้เกิดการมองปัญหาของเมืองที่หลากหลายมากขึ้น ไม่เฉพาะแต่ชุมชนแออัดเท่านั้น

4) เครือข่ายพระสงฆ์เพื่อการพัฒนา นับเป็นมิติการพัฒนาครั้งสำคัญยิ่งของเมืองอุดรดิตถ์ที่มีพระสงฆ์ที่จบการศึกษาด้านการพัฒนาจำนวนถึง 23

“ เป็นโครงการที่มาจากกระบวนการของผู้เดือดร้อนจริงๆรวมตัวกันแสวงหาที่อยู่อาศัยอย่างสง่างามเพียงพอ และสามารถรวมตัวกันทำให้งานต่างๆ โดยเฉพาะเทศบาลเห็นความสำคัญ และตระหนักในการรวมตัวของคนจน

โครงการนี้แตกต่างจากการที่ภาคเอกชน รัฐ จัดให้ โดยชุมชนไม่มีส่วนร่วม คนที่เข้าไปอยู่จะไม่มีความสัมพันธ์มั่นคงเคย ไม่มีประสบการณ์ในการทำงานร่วมกัน

ตรงนี้น่าจะเป็นหมู่บ้านตัวอย่างที่รัฐนำไปเป็นกรณีศึกษาต่อไป ที่อุดรดิตถ์เองจะมีโครงการที่ 2 โครงการที่ 3 ต่อไป

อาตมาขออนุโมทนาบุญกับผู้มีส่วนร่วมทุกคน อาจต้องจารึกเป็นประวัติศาสตร์ว่า หมู่บ้านแห่งนี้เกิดขึ้นได้อย่างไร มีเป้าประสงค์อย่างไร เพื่อลูกหลานจะได้สืบทอดเจตนารมณ์ได้ชัดเจน ”

พระโสภาส เจ้าอาวาสวัดกลาง

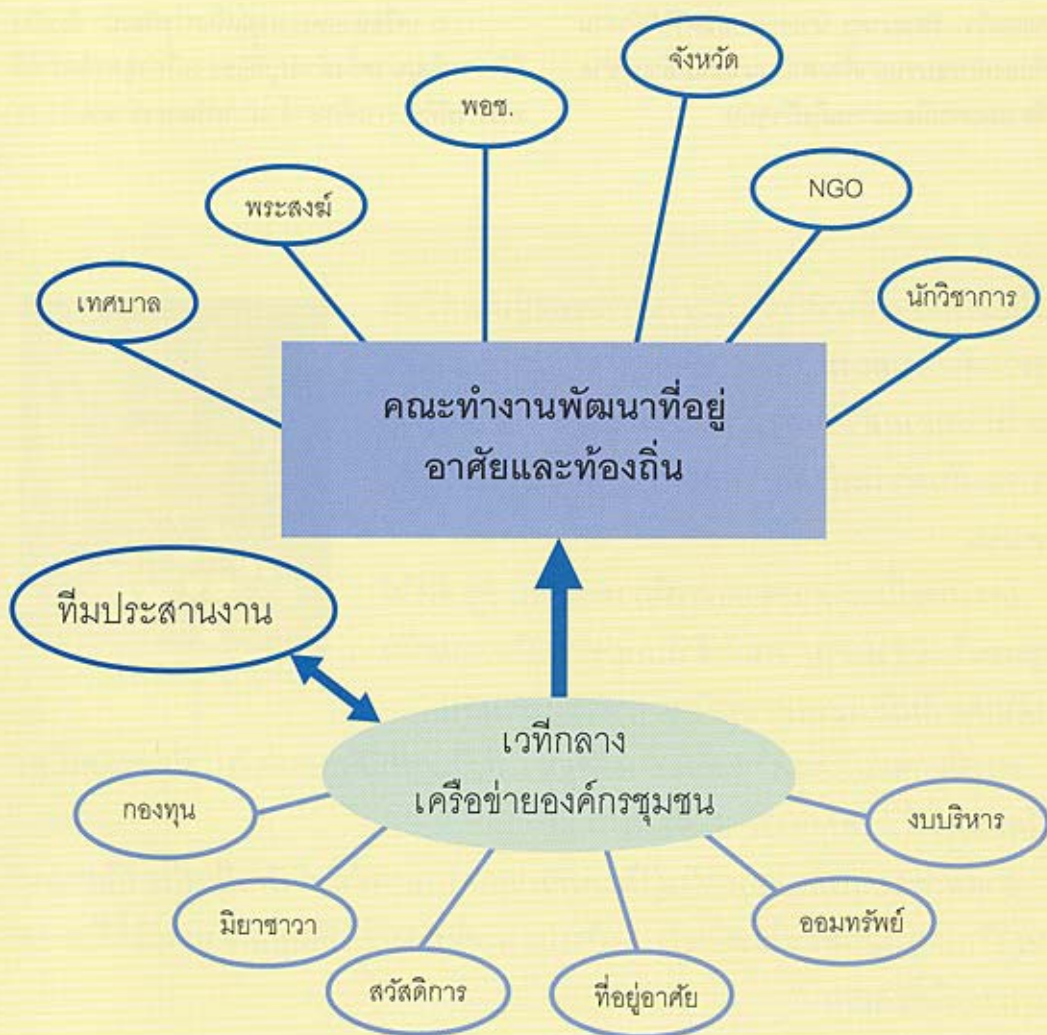
รูป ทั้งมหานิกายและธรรมยุติ ได้รวมตัวกันเป็นเครือข่ายพระสงฆ์เพื่อการพัฒนา มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ ตามปัญหาของชาวบ้านอย่างชัดเจน

ที่ผ่านมาพระสงฆ์เหล่านี้ได้เดินลงสู่ชุมชนทำงานร่วมกับชาวบ้านอย่างใกล้ชิดเป็นผู้ให้ทั้งพระธรรมความรู้ ใจมีสติ จนกลายเป็นศูนย์รวมที่สำคัญของการพัฒนา เป็นศูนย์กลางในการเชื่อมประสานความเข้าใจของคนทุกกลุ่มเข้าด้วยกัน

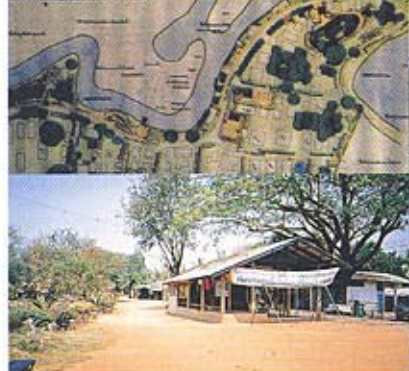
นอกจากนี้เครือข่ายยังได้รับความอนุเคราะห์เป็นอย่างมากจากวัดต่างๆ ตลอดมา เช่น กรณีที่ดินของวัดพระแท่นที่นำไปสร้างชุมชนเจริญธรรม หรือ

แม้แต่ที่ทำการของเครือข่ายองค์กรชุมชน ก็ได้รับความอนุเคราะห์จากวัดกลางเป็นที่ทำการ เป็นที่ประชุมของชาวบ้านตลอดมา

นอกจากภาคีทั้ง 4 ส่วนดังกล่าวแล้ว ยังมีหน่วยงานด้านต่างๆ เข้ามาทำงานร่วมกันอีกหลายหน่วยงาน เช่น สาธารณะสุข ผังเมือง การเคหะแห่งชาติ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ว่าราชการจังหวัดอุตรดิตถ์ทุกท่าน ที่ดำรงตำแหน่งมาตั้งแต่ปี 2537 จนถึงปัจจุบันจะให้การสนับสนุนด้วยดีตลอดมา

ผังแสดงการปรับปรุงสภาพแวดล้อมชุมชนหลัง ส.พ.บ.
ปรับปรุงภูมิทัศน์และสภาพ
ถนน ทางเท้าหลัง ร.พ.บ.

“บ้านเพื่อชีวิตใหม่”

สู่การพัฒนาทั้งเมืองอุดรดิตถ์

หลังจากที่ชาวชุมชนได้มีการรวมตัวกันเป็น เครือข่ายในปี 2543 ก็ได้มีการร่วมมือกับภาคีต่างๆ ในท้องถิ่น เพื่อทำงานด้านการพัฒนาที่อยู่อาศัยกัน ทั้งเมือง ซึ่งการพัฒนาที่อยู่อาศัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของ โครงการอุดรดิตถ์เมืองน่าอยู่ หรืออุดรดิตถ์เมืองงาม

เริ่มต้นด้วยการทำการสำรวจข้อมูลที่อยู่อาศัย กันทั้งเมืองอย่างละเอียด ซึ่งจากการสำรวจพบว่า มี ผู้เดือดร้อนไม่มีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยกระจายอยู่ ในเมืองหลากหลายรูปแบบ เช่น ชุมชนที่อยู่ในที่ ของหน่วยงาน ชุมชนที่อยู่ในที่วัด เป็นต้น

อีกพวกหนึ่งเป็นกลุ่มบุกรุก ซึ่งกระจัดกระจาย อยู่ในที่ต่างๆ มีทั้งที่บุกรุกที่ดินเอกชน และที่สาธารณประโยชน์ มีขนาดเล็กกระหว่าง 10-15 หลังคา เรือน ไม่มีการรวมกลุ่มกันชัดเจนนักในตอนแรก เช่น บุ่งคูก, ริมคลองเจริญบัณฑิต, สามแยกห้วยไผ่, ห้วยไผ่, ช้างรั้ว วค., หน้าโรงเรียนวัดเกษมฯ, ตรอก แหนม, หลังห้างฟรายเดย์ฯ รวมแล้วมีทั้งหมด ประมาณ 778 หลังคาเรือน ไม่นับรวมกลุ่มบ้านเช่า

ราคาถูกที่มีอีกเป็นจำนวนมาก คาดว่ารวมกันแล้ว จะมีไม่ต่ำกว่า 1,000 ครอบครัวทั่วเมืองอุดรดิตถ์ หรือประมาณ 4,000 คน หรือประมาณ 14 % ของ พลเมืองในเขตเทศบาล

ในการสำรวจครั้งแรก (มีการสำรวจอีกหลาย ครั้งตามมา) พบว่า มีผู้ที่มีปัญหาเรื่องถูกไล่ที่ หรือ เป็นกลุ่มเสี่ยงสูง รวมถึงผู้บุกรุกที่ต้องการมีที่อยู่ ที่ มั่นคง ทั้งหมด 124 ครอบครัว จาก 16 กลุ่ม แต่ยังไม่ใช้ตัวเลขผู้เดือดร้อนทั้งหมด ด้วยข้อจำกัดหลาย อย่างของการสำรวจ อีกทั้งผู้เดือดร้อนบางกลุ่มไม่ มั่นใจในเครือข่ายฯ ไม่อยากแสดงตัวจึงไม่ให้ข้อมูล ทำให้มีผู้เดือดร้อนตกสำรวจไปบ้าง

อย่างไรก็ตามเมื่อได้ข้อมูลแล้วจึงนำไปสู่การ สรุปลงและวางแผนเพื่อแก้ปัญหาพร้อมกัน ในที่สุดก็ ตกลงที่จะพัฒนาชุมชนใน 2 ลักษณะ คือ การ ปรับปรุงเพื่ออาศัยอยู่ในที่เดิม และการสร้างชุมชน ใหม่

1) การปรับปรุงเพื่ออาศัยอยู่ในที่เดิมนั้นชาว

ชุมชนมีความเห็นว่า ชุมชนเกษมราษฎร์ ชุมชนเจริญธรรม ชุมชนหลัง รพช. และชุมชนตรอกแหยม ซึ่งตั้งอยู่บนที่ของราชพัสดุบ้างที่วัดบ้างเป็นชุมชนเก่าแก่ที่ชาวบ้านอยู่อาศัยกันมานานตั้งอยู่ใจกลางเมืองใกล้ที่ทำมาหากินจึงควรที่จะอยู่ในที่เดิมต่อไป โดยชาวชุมชนจะร่วมกันพัฒนาที่อยู่อาศัยให้ดีขึ้น เช่น การช่วยกันรักษาสิงแวดล้อม ภายในชุมชน ทางเท้า, ระบบสาธารณูปโภค ตลอดจนการส่งเสริมอาชีพ ภายในชุมชน ซึ่งขณะนี้ บางชุมชนได้เริ่มดำเนินการแล้ว เช่นชุมชนเกษมราษฎร์ได้ช่วยกันปลูกต้นไม้ริมแม่น้ำน่านเพื่อเป็นเขื่อนธรรมชาติ สร้างศาลาริมน้ำช่วยกันซ่อมแซมบ้าน และทางเดินเท้าในชุมชน ชุมชนหลัง รพช. มีการปรับปรุงบ้านใหม่ไม่ให้เกิดขวางทางเดินน้ำ เป็นต้นแล้วรวมตัวกันขอเช่าจากเจ้าของที่ดินในระยะเวลา 30 ปี เพื่อความมั่นคงในที่อยู่อาศัย

2) ส่วนกลุ่มที่สองเป็นกลุ่มบุกรุกขนาดเล็กที่บุกรุกอยู่ในที่ดินของผู้อื่นเช่น ที่ดินวัด, ที่ดินรัฐ และเอกชนไม่มีทะเบียนบ้าน ไม่มีไฟฟ้า น้ำประปา ลูกหลาน ไม่ได้เรียนหนังสือ ทั้งที่อยู่ร่วมกันเป็นชุมชนและอยู่เป็นกลุ่มเล็ก กลุ่มน้อยประมาณกลุ่มละ 5 หลัง 10 หลัง มีความเสี่ยงต่อการไล่ที่อยู่ตลอดเวลา รวมทั้งกลุ่มบ้านเช่า ห้องเช่า ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมาก ทั้งๆ ที่ในเขตเทศบาลเมือง เมืองอุดรติดต่อกันยังมีที่ดินว่างเปล่าไม่ได้ใช้ประโยชน์ และตั้งอยู่ใจกลางเมืองอีกเป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นที่ของราชพัสดุ หรือที่ดินของวัดด้วยเหตุนี้เครือข่ายองค์กรชุมชน และเทศบาลจึงเห็นร่วมกันที่จะสร้างชุมชนใหม่ ขึ้นมาเพื่อให้ชาวชุมชนเหล่านี้ได้มีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง

เส้นทางสู่

บุงคก

ของทุกคน

เมืองอุดรดีดก

“โครงการบุงคก” คือ โครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยของคนจนเมืองอุดรดีดก อย่างเป็นองค์รวมทั้งเมือง เป็นโครงการที่เกิดจากความร่วมมือหลายฝ่ายของท้องถิ่นอุดรดีดก ได้แก่ เครือข่ายองค์กรชุมชนเมืองอุดรดีดก เทศบาล พระสงฆ์ ฯลฯ เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนเรื่องที่อยู่อาศัยของคนจนเมือง ซึ่งมีปัญหาที่แตกต่างกันออกไป บ้างก็อาศัยอยู่ในที่สาธารณะประโยชน์ ที่ของหน่วยงานราชการ บ้างก็เป็นกลุ่มบ้านเช่า เป็นต้น ซึ่งต้องหาที่อยู่อาศัยใหม่โดยมีกลุ่มผู้ที่เดือดร้อนเป็นแกนหลัก

จากนั้นก็ได้ร่วมคิดหาแนวทางในการแก้ไข โดยแนวทางที่น่าจะเป็นไปได้มากที่สุดในตอนนั้นคือการสร้างที่อยู่อาศัยใหม่อย่างเป็นระบบโดย การขอ “แบ่งปัน” พื้นที่สาธารณะประโยชน์บริเวณบุงคก จำนวน 10 ไร่ จากทั้งหมด 60 ไร่ ที่อยู่กลางเมือง ซึ่งเทศบาลมีแผนในการปรับปรุงให้เป็นส่วนสาธารณะของเมือง

บริเวณบุงคกเป็นที่ต่ำ รกร้าง ตั้งอยู่ในเขตเทศบาล ชาวบ้านบุกเบิกเข้าไปอยู่อาศัยประมาณ 20

ครอบครัว ซึ่งเมื่อก่อนทางอำเภอเมืองให้เช่าเลี้ยงปลาปลูผัก แต่ก็ได้ยกเลิกสัญญาเช่ามานานแล้ว ทางเทศบาลจึงขอใช้ประโยชน์เพื่อสร้างเป็นสวนสาธารณะ แต่เมื่อชาวบ้านเดือดร้อนเรื่องที่อยู่อาศัยเทศบาลจึงยอมแบ่งที่ดินประมาณ 10 ไร่ เพื่อก่อสร้างชุมชนใหม่ สำหรับชาวบ้านกลุ่มเป้าหมายจำนวน 124 ครอบครัว

ปัญหาใหญ่ของแนวทางนี้ก็คือนพื้นที่บริเวณนั้นถูกกำหนดให้เป็นสีเขียวอ่อน ซึ่งหมายถึงเป็นพื้นที่สันทนการของเมือง ไม่ใช่เพื่อการอยู่อาศัย จึงได้มีการขอเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ โดยเทศบาลเป็นผู้ประสานงาน

ก้าวแรกกับปัญหาเชิงโครงสร้าง

ถึงแม้จะเป็นโครงการเล็กๆ เพียง 10 ไร่ แต่หากโครงการสำเร็จก็จะสามารถแก้ปัญหาที่อยู่อาศัยอย่างมั่นคงให้กับคนจนได้จำนวนมาก ทำให้ผู้คนมีความเป็นอยู่อย่างมีศักดิ์ศรี เป็นอีกพลังในการสร้างสรรคเมืองได้ต่อไป ผู้เกี่ยวข้องและหน่วย

งานต่างๆ จึงเห็นด้วยอย่างยิ่งกับโครงการนี้ แต่แนวปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม ยังติดระบบระเบียบต่างๆ ซึ่งไม่เอื้อต่อการแก้ปัญหา ตั้งแต่ผังเมือง มาตรฐานสาธารณูปโภคและที่อยู่อาศัย เป็นต้น

ความพยายามในการขอเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์จากผังเมือง จาก “สีเขียวอ่อน” เป็น “สีส้ม” ซึ่งหมายถึงพื้นที่สำหรับการอยู่อาศัยหนาแน่นปานกลางแค่ 10 ไร่ กลับมีประเด็นมากมาย เทศบาลจึงหาตัวเลือกด้วยการ “หาซื้อที่ใหม่” ใกล้กับที่เดิม โดยเทศบาลเป็นผู้จ่ายเงินให้ในราคา 6 ล้านบาท (ดูภาพประกอบ)

กระบวนการพิจารณาสิทธิ์

เนื่องจากข้อมูลจากการสำรวจครั้งแรก 124 ครอบครัวนั้น มีการเปลี่ยนแปลงไปบ้าง มีบางคนย้ายถิ่น และหลายคนมีโอกาสที่ดีกว่า รวมถึงมีการ

สำรวจพบผู้ที่ยังมีความเดือดร้อนเพิ่มเติมอีกมาก (รวมทั้งหมดประมาณ 400 ครอบครัว) จึงมีการพิจารณาสิทธิ์ผู้ที่จะย้ายไปอยู่ชุมชนใหม่อีกครั้งหนึ่ง เรื่องนี้เป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน เพราะเป็นผลประโยชน์โดยตรงทั้งผู้ได้รับสิทธิ์ และผู้ที่ถูกตัดสิทธิ์ จะต้องมีการทำอย่างรอบคอบ ซึ่งการพิจารณาสิทธิ์ของบึงคุนนั้น ใช้ขั้นตอนดังนี้

1. ประชุมผู้เดือดร้อนที่อยู่อาศัย หน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้อง

1.1 สร้างเกณฑ์กลางในการพิจารณาสิทธิ์ของผู้ที่จะเข้าไปอยู่ในโครงการ จากผู้เดือดร้อนทั้งหมด (ดูรายละเอียดในหน้าถัดไป)

1.2 ตั้งคณะทำงานเรื่องที่อยู่อาศัย ซึ่งประกอบไปด้วย ตัวแทนผู้เดือดร้อนจากกลุ่มต่างๆ, ตัวแทนจากเครือข่ายฯ, หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (เทศบาล), พระสงฆ์ ซึ่งคณะทำงานที่อยู่อาศัย มีหน้าที่ติดตามโครงการอย่างใกล้ชิด ช่วยวางแผนกระบวนการในการขับเคลื่อนโครงการเพื่อสำรวจข้อมูลผู้เดือดร้อนรวมทั้งการพิจารณาสิทธิ์ผู้เดือดร้อน

2. ตั้ง “ทีมสำรวจข้อมูล” มีอาสาสมัคร 4-6 คน ลงสำรวจข้อมูลทุกหลังคาเรือน เพื่อดูสภาพบ้าน สภาพปัญหาความเดือดร้อน สร้างความรู้จักคุ้นเคย และเพื่อ “กระตุ้นให้สมาชิกเกิดความตื่นตัว สามัคคี” พร้อมนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจมาประชุมชี้แจงต่อคณะทำงานที่อยู่อาศัยทั้งหมด

นางกฤษณา บุญขึ้น
ทีมประสานงานเครือข่ายฯ

“ ในฐานะที่ได้มีส่วนร่วมกระบวนการมาตั้งแต่ต้น เห็นว่า คนจนก็สามารถแสวงหาความมั่นคงของชีวิตได้ โดยการร่วมมือร่วมใจของพวกเรา มีความเอื้ออาทรต่อกัน มีกฎกติกาที่จะอาศัยอยู่ร่วมกัน เราต้องรักษากฎกติกาที่มีไว้อย่างเข้มแข็ง ”

3. ประชุมพิจารณาสีทึบ มีขั้นตอนการพิจารณา ดังนี้

- นำเกณฑ์กลางที่ได้จากสมาชิกเป็นตัวตั้ง
- ทีมสำรวจรายงานผลการสำรวจต่อที่ประชุม
- ให้ผู้ที่เดือดร้อนชี้แจงเพิ่มเติม
- ให้สมาชิกทุกคนได้เสนอความคิดเห็นแลกเปลี่ยน

● ลงมติโดยการยกมือทั้งคณะทำงานและสมาชิกในที่ประชุม

มีการทำกระบวนการทั้ง 3 ขั้นตอนนี้ซ้ำอยู่หลายรอบ มีการประชุมเมื่อพบปัญหาใหม่ก็สร้างเกณฑ์เพิ่ม ลงสำรวจข้อมูล ประชุม พบปัญหา สร้างเกณฑ์เพิ่ม สำรวจข้อมูล ประชุม จนสามารถกรองผู้เดือดร้อนได้รับสิทธิ์ชุดแรก 124 ครอบครัว

เป็นที่น่าสังเกตว่าการทำงานดังกล่าวเป็นกระบวนการมีส่วนร่วมของชาวบ้านอย่างแท้จริงใน

ทุกขั้นตอน ทั้งการสร้างเกณฑ์ การสำรวจข้อมูล การพิจารณาสีทึบ เป็นการสร้างความคุ้นเคยรู้จักกัน เพื่อปรับตัวในการจะไปอยู่ในที่ใหม่ร่วมกัน

● การลงสำรวจตรวจสอบข้อมูลหลายๆ ครั้ง จะเป็นการกรองผู้ที่ไม่เข้าตามเกณฑ์ออกไปเอง และยังทำให้เกิดความเข้าใจอาหารต่อกัน มีหลายคน สละสิทธิ์ให้กับผู้เดือดร้อนกว่าไปก่อนหลังจากเห็นสภาพบ้าน รับรู้สภาพปัญหาของเพื่อน

ดังนั้นแม้ว่าจะมีผู้ที่ถูกตัดสิทธิ์ไป แต่ที่ประชุมทั้งหมดเห็นว่าหลายคนเป็นผู้ที่เดือดร้อนจริง ยากมีที่อยู่ที่มีมั่นคงจึงคิดว่าน่าที่จะมีการทำโครงการที่ 2 ที่ 3 ต่อไป ไม่หยุดแค่โครงการนี้

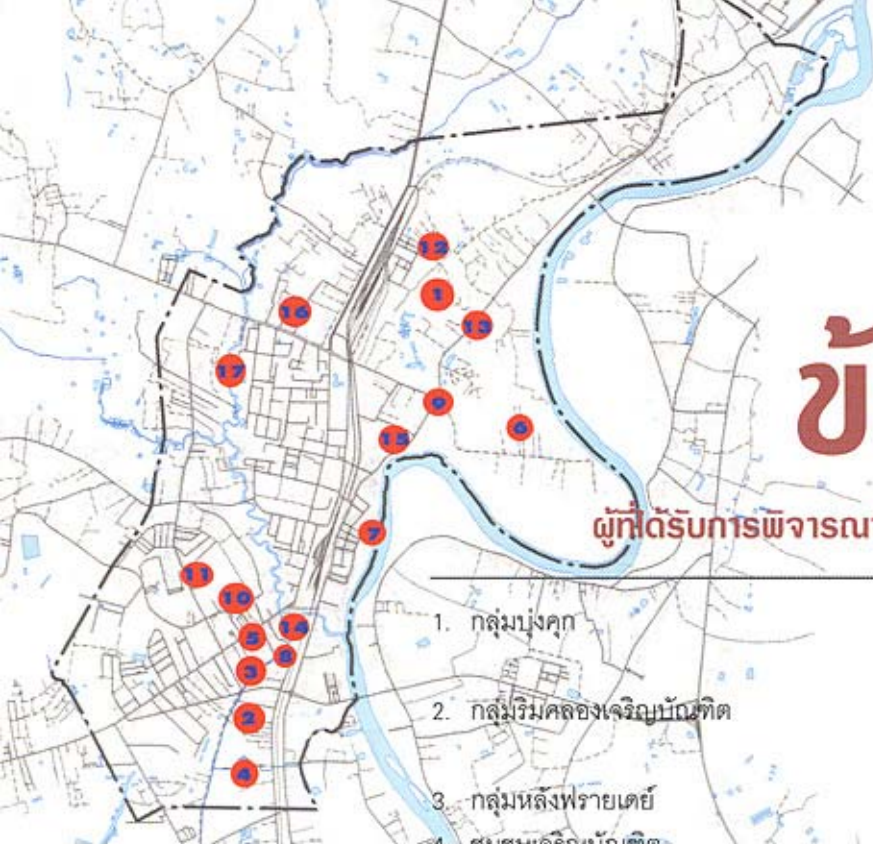
เกณฑ์กลางในการเข้าอยู่ที่ “บุงคูก”

1. เป็นผู้เดือดร้อนเรื่องที่อยู่อาศัยจริง
2. เป็นผู้ที่อยู่ในชุมชนนั้นๆ จริง
3. ให้ความร่วมมือกับกิจกรรมกลุ่มชุมชน และ
เครือข่ายเป็นอย่างดี
4. มีอาชีพสุจริต ไม่เล่นการพนัน
5. เป็นผู้ปลอดยาเสพติด
6. รักสงบ ไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับผู้อื่น
7. เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ที่ดี ออมสม่ำเสมอ
ไม่น้อยกว่า 1 ปี สำหรับผู้ที่ยังไม่ได้เริ่มออมทรัพย์นั้น
ให้โอกาสถึงวันที่ 12 มีนาคม พ.ศ. 2545
8. ให้แต่ละกลุ่มออมทรัพย์รับรองสมาชิกที่เดือด
ร้อนของตนเอง และคณะกรรมการพิจารณาสิทธิ์มี
สิทธิ์ที่จะตรวจสอบบัญชีของลูกสมาชิกแต่ละกลุ่มได้
9. ลำดับการพิจารณากลุ่มผู้เดือดร้อน
 - 9.1) ผู้ที่ถูกไล่ที่
 - 9.2) ผู้ที่บุกรุกที่ดินเอกชน ที่ของหน่วยงาน
หรือที่สาธารณะประโยชน์อื่นๆ
 - 9.3) ผู้ที่อยู่บ้านเช่าและแยกครอบครัว
10. ลำดับการพิจารณากลุ่มของผู้อยู่บ้านเช่ามี
เกณฑ์ ดังนี้
 - 10.1) ผู้ที่อยู่มานานกว่า 10 ปี
 - 10.2) ผู้ที่อยู่ระหว่าง 5-10 ปี
 - 10.3) ผู้ที่อยู่ระหว่าง 2-5 ปี
11. คำว่า “ครอบครัว” ต้องมากกว่า 2 คน และ
พิจารณาจาก “ความเดือดร้อนจริงเป็นหลัก”
ประกอบด้วยเกณฑ์ข้ออื่นๆ
12. ถ้าผ่านเกณฑ์ทุกข้อเหมือนกัน ให้พิจารณา
จำนวนคนในครอบครัวที่มากกว่าได้สิทธิ์ก่อน
13. กรณีแยกครอบครัว ต้องคำนึงถึงระบบสังคม
ไทยๆ ผู้ที่จะแยกครอบครัวออกไปแล้วทั้งผู้สูงอายุไว้
หรือส่งผู้สูงอายุไปอยู่กันเองตามลำพัง จะไม่ได้รับ
การพิจารณา
14. ผู้ที่ย้ายไปอยู่ที่บุงคูก จะต้องสละสิทธิ์จากที่
อยู่เดิม พร้อมทั้งย้ายบ้านเดิมไปที่ใหม่ด้วย

เกณฑ์กลางในการอยู่ร่วมกันในชุมชนใหม่

1. ห้ามจองที่ไว้เฉยๆ เพื่อทำกำไร
 - มิฉะนั้นจะยึดสิทธิ์ให้กับผู้เดือดร้อนในลำดับ
ถัดไป
2. ห้ามโอนสิทธิ์-ขายสิทธิ์โดยพลการ
 - มิฉะนั้นจะยึดสิทธิ์ให้กับผู้เดือดร้อนในลำดับ
ถัดไป
3. เมื่อรับสิทธิ์แล้ว ต้องเช่าอยู่ภายใน 1 ปี หลัง
จากปรับพื้นที่เสร็จ
 - มิฉะนั้นจะยึดสิทธิ์ให้กับผู้เดือดร้อนในลำดับ
ถัดไป
4. การไปอยู่ร่วมกันในชุมชนใหม่ จะต้องมีคณะ
กรรมการบริหาร-ดูแลชุมชน ทั้งในเรื่อง “การออม
ทรัพย์” “การซื้อขายสิทธิ์” ฯลฯ

ข้อมูล

ผู้ที่ได้รับการพิจารณาสีทธิโครงการนุ่งคูก

1. กลุ่มนุ่งคูก	22	ครอบครัว (บ้านกลาง 2 ครอบครัว)
2. กลุ่มริมคลองเจริญบัณฑิต	20	ครอบครัว (บ้านกลาง 4 ครอบครัว)
3. กลุ่มหลังพรายเคย์	7	ครอบครัว
4. ชุมชนเจริญบัณฑิต	1	ครอบครัว
5. ชุมชนพัฒนศึกษา	2	ครอบครัว
6. ชุมชนทำอิฐล่าง	1	ครอบครัว
7. ชุมชนเกษมราษฎร์	1	ครอบครัว
8. ชุมชนพาดวารี	4	ครอบครัว
9. ชุมชนธรรมาธิปไตย	12	ครอบครัว
10. ชุมชนสมานมิตร	12	ครอบครัว
11. ชุมชนบรมอาสน์	4	ครอบครัว
12. ชุมชนศิลาอาสน์ตะวันออก	7	ครอบครัว
13. ชุมชนทำอิฐบน	1	ครอบครัว
14. กลุ่มตรอกแหนม	2	ครอบครัว
15. ชุมชนคอวัง	6	ครอบครัว
16. ชุมชนหน้า วค.	1	ครอบครัว
17. เตรียมไว้สำหรับกลุ่มที่อยู่ริมคลองโพ	21	ครอบครัว

รวม	124	ครอบครัว
บ้านกลาง	6	ครอบครัว
จำนวนผู้เดือดร้อนทั้งหมด	400	ราย

การออกแบบผังบุงคูก

เมื่อได้พื้นที่ใหม่ที่เทศบาลซื้อให้ก็ต้องมีกระบวนการในการออกแบบผังในที่ใหม่ โดยประสานขอความสนับสนุนจากสถาปนิกชุมชนจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนให้เป็นพี่เลี้ยง โดยชาวบ้านคิดอยากจะทำแบบชุมชน ซึ่งพวกเขาต้องเข้าไปอยู่เอง แทนที่จะให้หน่วยงานช่วยออกแบบให้ เพราะแบบที่ออกมาอาจไม่ได้สอดคล้องกับแนวคิดของชาวบ้าน

ผังที่ชาวบ้านออกแบบนั้นอยู่บนพื้นฐานโครงสร้างความสัมพันธ์เดิมของกลุ่มชุมชนเป็นหลัก เพราะอยู่ด้วยกันมานาน เข้าใจกันดี มีความผูกพัน และมีอาชีพ หรือวิถีชีวิตเล็กๆ ร่วมกัน เมื่อต้องย้ายไปอยู่ที่ใหม่ซึ่งต้องมีการปรับตัวสูง ทั้งความคุ้นเคยในที่เดิม ความเปลี่ยนแปลงทั้งชีวิต อาชีพ สิ่งแวดล้อม อาจเกิดความไม่มั่นคงทางด้านจิตใจได้ การมีเพื่อนบ้านหรือคนคุ้นเคยไปอยู่ด้วยกันจะทำให้อบอุ่นใจมากขึ้น

และที่สำคัญผังของชุมชนใหม่นี้ เกิดจากพื้นฐานของคนจนเป็นหลัก ขนาดถนน ทางเดินต่าง ๆ นั้น จะพอเพียงกับความจำเป็นในการใช้สอยตามสมควร

เทศบาลนั้น เข้าใจที่มาของผัง เพราะได้ร่วมอยู่ในกระบวนการของโครงการนี้มาตั้งแต่แรก เคารพวิถีชีวิต และการตัดสินใจของชาวบ้านเป็นอย่างดี แต่สุดท้ายผังของชาวบ้านไม่ได้รับการรับรอง จึงมีการพบกันครั้งทางด้วยการให้การเคหะนำความต้องการของชาวบ้านปรับให้เข้ากับมาตรฐานตามกฎหมาย

การออกแบบบ้าน

ใช้หลักการเดียวกับการออกแบบ “บ้าน 15 บาท” และการออกแบบผังชุมชน ที่สถาปนิกมีหน้าที่แปรความคิด ความต้องการของชาวบ้าน ออกมาเป็นแบบที่มีหลักวิชาการกำกับ สถาปนิกชุมชนก็ต้องลงไปพูดคุยกับชาวบ้านในกลุ่มต่างๆ ทำ Model

ทำแบบ และนำกลับมาให้ชาวบ้านตรวจดูอีก ซ้ำๆ กันหลายครั้ง รวมถึงการทำบ้านตัวอย่างขนาดเท่าของจริง เพื่อทรงความต้องการของเจ้าของบ้านออกมาให้ตรงกับความต้องการมากที่สุดก็จะได้รูปแบบบ้านที่หลากหลาย ตามความจำเป็นและความต้องการของพวกเขา (ดูภาพประกอบ)

บ้านกลางสำหรับผู้ด้อยโอกาส

จากการลงสำรวจข้อมูลทำให้พบว่าผู้เดือดร้อนที่เป็นผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียว ไม่มีลูกหลานมาคอยดูแล คนพิการที่คนตาบอดซึ่งช่วยเหลือตนเองไม่ได้อยู่ 6 - 7 ราย ซึ่งไม่มีความสามารถในการสร้างที่อยู่อาศัยเองได้ คณะทำงานจึงเกิดแนวคิดในการช่วยเหลือกลุ่มคนเหล่านี้ โดยจะจัดหาทุนในการสร้าง “บ้านกลาง” ให้ผู้ด้อยโอกาสเหล่านี้จะต้องมาช่วยเหลือชุมชนในด้านต่างๆ เท่าที่สามารถทำได้ โดยบ้านกลางนี้จะเป็นสมบัติของชุมชน ไม่ใช่ของใครคนใดคนหนึ่ง

บ้านกลางของผู้ด้อยโอกาสนี้ แสดงให้เห็นถึงความเอื้ออาทรของคนจนที่มีต่อผู้ยากลำบากกว่า เป็นรูปแบบโครงสร้างทางสังคมแบบดั้งเดิม ที่คนต่างวัยอยู่ร่วมกันอย่างกตัญญูต่อผู้สูงอายุ และไม่ทอดทิ้งผู้ยากลำบากกว่า ซึ่งหาได้ยากยิ่งในสังคมปัจจุบัน

ออมทรัพย์เพื่อที่อยู่อาศัย

เป็นเครื่องมือหลักในการนำไปสู่การสร้างที่อยู่อาศัยใหม่ โดยชาวชุมชนจะออมทรัพย์ร่วมกันเพื่อที่อยู่อาศัย และยังเป็นเครื่องมือในการสร้างกระบวนการเชื่อมโยงผู้เดือดร้อนเข้าด้วยกัน ทำให้ต้องมาพบเจอพูดคุยกันบ่อยๆ เพื่อแลกเปลี่ยนปัญหาและข้อมูลข่าวสารความคืบหน้าของโครงการ ทั้งยังเป็นการเตรียมความพร้อมทางด้าน “ทุน” และเรียนรู้การบริหารจัดการทุนและชุมชน ก่อนการย้ายไปอยู่ชุมชนใหม่ร่วมกัน

โดยมีพระสงฆ์ และเครือข่ายฯเป็นที่เลี้ยง

ช่วยในการตั้งและพัฒนากลุ่ม จนสามารถบริหารจัดการตัวเองได้

ในปัจจุบันมีสมาชิกออมทรัพย์ในเครือข่ายฯ ทั้งหมด 17 กลุ่ม มีสมาชิกกว่า 3 พันคน มีเงินออมรวมกันกว่า 3 ล้านบาท เฉพาะกลุ่มที่จะย้ายไปอยู่ที่ใหม่ มีเงินออมประมาณ 3 แสนกว่าบาท ซึ่งกำลังออมเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ โดยการออมเพียง 20-200 บาทต่อเดือน

ธนาคารขยะเพื่อที่อยู่อาศัย

เป็นโครงการของกลุ่มวิมลคลองเจริญบัณฑิต 40 ครอบครัว ที่อยู่ในที่เอกชนและมีปัญหากำลังถูกไล่ที่ เป็นกลุ่มคนที่ยากจนและเดือดร้อนที่สุด เพราะส่วนมากมีอาชีพเก็บขยะ เป็นกรรมกรรายวันรายได้ไม่แน่นอน ทำให้การออมทรัพย์เพื่อที่อยู่อาศัยไม่สม่ำเสมอ

จึงได้รวมกลุ่มกันทำโครงการ “ธนาคารขยะ” เพื่อรับซื้อขยะจากสมาชิกในราคาที่เป็นธรรม สร้างอำนาจต่อรองกับเอกชน ด้วยการของบสนับสนุนการสร้างโกดังเก็บขยะจากโครงการพัฒนาสภาพแวดล้อมชุมชนเมือง หรือ DANCED’ จำนวนประมาณ 50,000 บาท ในปี 2544 โดยใช้ทุนหมุนเวียนจาก

กลุ่มออมทรัพย์ในการรับซื้อของจากสมาชิก

นับเป็นโครงการที่แสดงถึงความมุ่งมั่นของคนจน เพื่อที่จะได้มีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง ไม่ต้องนอนผวาคนมาจุดไฟเผาไล่ที่ สร้างศักดิ์ศรีให้กับมรดงานที่คอยรักษาความสะอาดของเมือง และเป็นความภาคภูมิใจที่พวกเขาบอกว่าเมื่อย้ายไปอยู่ชุมชนใหม่ก็จะเอาโกดังขยะไปอยู่ด้วย

ป้องกันการค้าขายสิทธิ์

การขายสิทธิ์เป็นปัญหาอีกอย่างหนึ่ง เมื่อผู้เดือดร้อนได้สิทธิ์แล้ว ไม่สามารถผ่อนชำระค่าที่ ค่าบ้านได้ ก็มักมีการขายสิทธิ์ หรือในหลายกรณีที่อยู่ในทำเลที่ดี ในย่านกลางเมือง ก็มักถูกแรงซื้อจากตลาดเข้ามาซื้อสิทธิ์ ทำให้คนจนต้องกลับไปบุกรุกต่อไป

แนวคิดในการป้องกันเรื่องนี้สำหรับที่นี่ คือการทำข้อตกลงร่วมกันว่า “ห้ามซื้อขายสิทธิ์โดยพลการ” ต้องผ่านคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ และสมาชิกในชุมชนพิจารณาเห็นชอบก่อน และต้องขายคืนให้กับกลุ่มฯ เท่านั้น ซึ่งกลุ่มจะนำไปช่วยเหลือผู้เดือดร้อนรายอื่นต่อไป

บทเรียนที่ได้จากการทำโครงการบุงคูก

1. กรณีการสำรวจข้อมูลผู้เดือดร้อน ซึ่งสำรวจโดยชาวบ้านเป็นหลัก แม้ขาดหลักวิชาการแต่ในแง่ดี ทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงเพราะเป็นผู้ที่อยู่กับปัญหาเข้าใจสภาพปัญหาและผู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาได้ดีที่สุด สร้างความตื่นตัว มีส่วนร่วมในการจัดทำโครงการตั้งแต่แรก

ในแง่ลบนั้น การขาดหลักวิชาการ ทำให้ข้อมูลที่ได้อาจไม่ครบถ้วน มีผู้ตกสำรวจไปบ้าง จึงต้องทำซ้ำอยู่หลายครั้งเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริง

2. การพิจารณาสีทธิ แม้ว่าพิจารณาสิทธิโดยชาวบ้านเป็นแกนหลักจะค่อนข้างใช้เวลาอยู่บ้าง เพราะเป็นเรื่องละเอียดอ่อน แต่การจัดการของบุงคูกก็สามารถผ่านไปได้ด้วยดี ซึ่งกรณีของ “บุงคูก” สามารถนำมาเป็นบทเรียนได้เป็นอย่างดี

3. ข้อจำกัดด้านมาตรฐานและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น กรณีผังที่ชาวบ้านได้ร่วมกันคิด ร่วมกันออกแบบ โดยมีสถาปนิกชุมชนและเทศบาลเป็นที่เล็งนั้น แต่ไม่ได้รับการรับรอง ทั้งๆ ที่เป็นผังที่สอดคล้องกับรูปแบบและวิถีชีวิตของชาวบ้าน ใน

เมื่อคนออกแบบไม่ได้ อยู่ คนอยู่ไม่ได้ ออกแบบ สิ่งที่ได้ย่อมไม่ตรงกับผู้ที่ต้องอยู่กับมันไปตลอดชีวิต จึงควรมีการแก้กฎระเบียบต่างๆ ซึ่งไม่เอื้อต่อการดำเนินงาน เช่นเดียวกับกรณีการจัดทำผังเมือง ควรที่จะให้คนในท้องถิ่นเป็นผู้กำหนด เพราะจะสอดคล้องกับข้อเท็จจริงที่เป็นอยู่

บทสรุป

นี่คือรูปธรรมที่แสดงถึงทิศทางของ “อุดรดิตต์ บ้านมั่นคง” บ้านที่เกิดจากความร่วมไม้ร่วมมือของหลายฝ่ายทั้งองค์กรชุมชน พระสงฆ์ เทศบาล สถาบันการศึกษา นักพัฒนาเอกชน และชาวอุดรดิตต์ทุกคน

บ้านที่ไม่ได้เป็นเพียงบ้านที่สวยงาม แต่เป็นบ้านที่มีความสัมพันธ์ต่อกันของผู้อยู่อาศัย ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวิถีความเป็นอยู่ที่พึ่งพาเอื้ออาทรต่อกัน และนี่คือชัยชนะของทุกคนในเมืองอุดรดิตต์ ที่จับมือกันแก้ปัญหาของเมือง ซึ่งจะเป็นแบบอย่างให้กับเมืองอื่นๆ ต่อไป

นายโกวิน เทียนแท้
ผู้เดือดร้อนที่จะเข้าไปอยู่บุงคูก

“ ทุกคนต่างมีความฝัน อยากมีบ้านมีครอบครัวที่สมบูรณ์ แต่โอกาสและความสามารถในกำลังทรัพย์ ผมไม่มี จึงได้แต่ฝัน แต่บัดนี้เครือข่ายฯ ออมทรัพย์ ได้จัดโครงการหมู่บ้านมั่นคงบุงคูก โดยที่เรามีกำลังส่ง โดยการออมทรัพย์เดือนละ 100 - 200 บาท เรื่อยมา ผมยอมรับว่าผมมีความดีใจเป็นอย่างมากที่ครอบครัวของผมมี ฝันที่เป็นจริงแล้ว ”

สื่อบุพิเศษ

บุงคูก

บทสะท้อนความเข้มแข็งของคนจนเมืองอุดรดิษฐ์

หากจะพูดถึงขบวนการพัฒนาที่อยู่อาศัยคนจนในเมือง “อุดรดิษฐ์” เมืองเล็กๆ แห่งนี้มีประวัติและประสบการณ์ที่น่าสนใจอันดับต้นๆ ในเมืองไทย ที่ใครๆ ก็สนใจเดินทางไปศึกษาดูงาน

ในปี 2543 “โครงการบ้าน 15 บาท” ที่ชาวเจริญธรรม 8 ครอบครัว เก็บเงินเพียงคนละ 15 บาทเพื่อสร้างบ้าน จนได้บ้านที่มั่นคง มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ได้จุดประกายความสนใจให้ชาวชุมชนทั่วประเทศเกิดความตื่นตัวในการพัฒนาที่อยู่อาศัย เกิดความคิดว่าเงินไม่ใช่ปัจจัยสำคัญในการสร้างบ้าน แต่การจะมีบ้านเป็นของตนเองได้ “กระบวนการชุมชนและวิธีการใหม่” เป็นเรื่องสำคัญว่า

จากแนวคิดนี้ได้จุดประกายให้เกิดการพัฒนาที่อยู่อาศัยร่วมกันทั้งเมืองอุดรดิษฐ์ โดยในปี 2544 เครือข่ายชุมชนแออัดอุดรดิษฐ์ได้ทำการสำรวจชุมชนแออัดทั่วทั้งจังหวัด เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหา พบว่าในเมืองอุดรดิษฐ์มีชาวชุมชนที่ไม่มีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยเป็นจำนวนมาก โดย

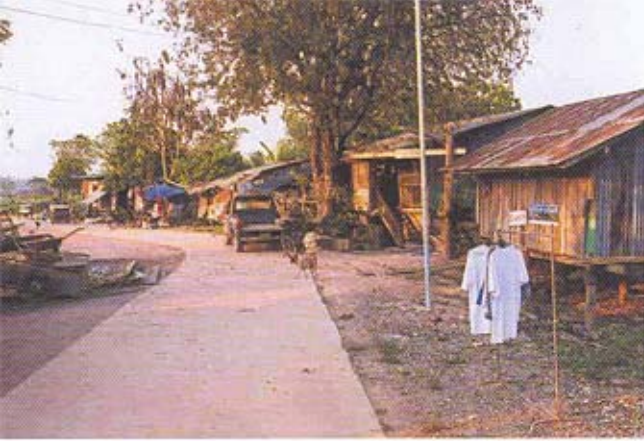
แบ่งเป็น 2 ลักษณะ

พวกแรกต้องการอาศัยอยู่ในที่ดินเดิม โดยการปรับปรุงชุมชนให้มีสภาพที่ดีขึ้น แล้วนำไปสู่การทำสัญญาเช่าระยะยาว เช่น ชุมชนเกษมราษฎร์ ชุมชนหลัง รพช. เป็นต้น

อีกประเภทหนึ่งต้องจัดหาที่อยู่ใหม่ มีทั้งประเภทที่บุงคูก กลุ่มเล็กกลุ่มน้อย พวกห้องเช่า จึงได้เกิดการจัดกระบวนการขึ้น โดยได้รับความร่วมมือจากองค์กรต่างๆ หลากหลายทั้งสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(พอช) เทศบาล วัด ฯลฯ

ในที่สุดเทศบาลได้ซื้อที่ 10 ไร่ บริเวณ “บุงคูก” เป็นเงิน 6 ล้านบาทเศษ ให้ชาวบ้านกลุ่มนี้สร้างที่อยู่อาศัยใหม่ จำนวน 124 ครอบครัว

จากนั้นก็มีการร่วมกันทำผังชุมชน ออกแบบบ้าน โดยมีสถาปนิกทำงานร่วมกับชาวบ้าน มีการพิจารณาสีทึบร่วมกัน มีการออมทรัพย์เพื่อที่อยู่อาศัย มีการจัดทำศูนย์รับซื้อขยะ ทุกอย่างเป็นไปเพื่อรองรับการมีบ้านใหม่ทั้งสิ้น

นั่นคือคนจนได้มีที่อยู่ถาวร คนจนได้มีโอกาส ได้คิดทำร่วมกัน คงไม่ได้อะไรทั้งหมดแต่เป้าหมายยังคงอยู่

หรืออย่างกรณีที่เรามีกระบวนการในการพิจารณาสิทธิ เราจะเห็นหัวอกคนจนที่จนอยู่แล้ว แต่เมื่อได้เห็นเพื่อนที่จนกว่าลำบากกว่าก็ยอมสละให้เพื่อ... นี่หาไม่ได้ในสังคมอื่น แต่พอหาได้ในสังคมคนจน

นายบรรพต วาสูกี สถาปนิกชุมชนจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนเล่าว่า ในการช่วยกันออกแบบบ้าน เราไม่ได้คำนึงถึงการมีผังที่สวยงาม แต่จะพิจารณาเรื่องความสัมพันธ์ทางสังคม การสร้างชุมชนใหม่ข้างหน้า ผังที่ออกมาจึงไม่สวยงาม แต่เราจะได้ด้านสังคม เรามีบ้านกลาง ที่ให้คนด้อยโอกาส เช่น คนตาบอด คนพิการ อยู่ฟรี แต่ปรากฏว่าผังของเราทางการไม่รับรอง

การพัฒนาที่อยู่อาศัยในจังหวัดอุดรดิษฐ์มีข้อดีอยู่หลายอย่างหนึ่งเรามีเทศบาลที่เข้าใจชาวบ้านทำงานร่วมกับชาวบ้านมาโดยตลอด ถึงขนาดลงทุนซื้อที่ให้กับชาวบ้าน เรามีองค์กรสงฆ์ที่เข้ามาทำงานร่วมกับชาวบ้าน ให้ข้อคิดกับชาวบ้าน ช่วยเตือนชาวบ้านเมื่อมีกิเลสสูง เมืองอุดรดิษฐ์ยังมีขนาดเล็กจัดการได้ง่ายและที่สำคัญอุดรดิษฐ์มีองค์กรชุมชนที่เข้มแข็ง ทำงานอย่างมีเป้าหมาย เพื่อคนที่ทุกข์ยาก

พระธรรมธรรโสภาส กิตติปัญญา พระนักพัฒนาที่เข้าร่วมสนับสนุนชาวบ้านมาตลอดให้ข้อคิดว่า แม้ว่าผังของชาวบ้านจะไม่ได้รับการยอมรับ แต่กระบวนการทำผังร่วมกันทำให้ชาวบ้านทั้ง 124 คนมีความสัมพันธ์กัน รู้จักกัน เราใช้การทำผังร่วมกันเป็นเครื่องมือให้คนมาคิดร่วมกัน ดังนั้นถึงแม้ผังของชาวบ้านจะไม่ได้รับการยอมรับ อาตมาก็มองว่าเราไม่ได้ล้มเหลว แต่เราต้องถือเป้าหมายเป็นหลัก

พระครูถาวรธรรมโกวิท
เจ้าอาวาสวัดพระแท่นฯ

“ การอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขจะต้องรู้จักให้รู้จักรับ ที่วุ่นวายอยู่ทุกวันนี้เพราะสังคมขาดคุณธรรม เพราะฉะนั้นในความเห็นของอาตมาอยากให้สังคมให้โอกาสกับผู้ยากไร้และมีโอกาสน้อยให้มีโอกาสบ้างเป็นการสร้างเสริมบุญบารมีและทำให้สังคมผาสุกยกฐานะคนด้อยโอกาสให้ดีขึ้นกว่าปล่อยให้ปัญหามาของสังคมต่อไป

ทุกคนไม่สามารถเลือกเกิดได้ แต่สามารถที่จะทำชีวิตของตัวเองให้ดีขึ้นได้ ”

กว่า อันนี้สำคัญมาก จึงฝากไว้เป็นข้อคิดสำหรับชุมชนอื่นๆ ว่า ชุมชนต้องรักกัน ช่วยเหลือกัน ต้องไม่นำความในออกความนอกเข้า แล้วงานจะสำเร็จ

วันนี้โครงการ “บ้านปุงคูก” หนึ่งใน 10 ชุมชนนำร่องบ้านมั่นคงเป็นจริงเป็นจังแล้ว การเคหะฯ รับผิดชอบในด้านสาธารณูปโภคให้ชาวชุมชน มีผัง มีที่ดิน มีขบวนการของชาวบ้านที่จะร่วมกัน

เดินต่อไปสู่บ้านอันมั่นคงของคนจนทั้งเมืองอุดรดิตต์ มีหลายสิ่งที่ได้แง่คิดจาก “ปุงคูก” ความร่วมไม้ร่วมมือจากภาคีต่างๆ ในท้องถิ่น ความเข้มแข็งของขบวนการชุมชนและที่สำคัญเป็นขบวนการชุมชนที่ทำงานอย่างมีเป้าหมาย หลายอย่างอาจไม่ได้อย่างที่ต้องการ เช่น กรณีผังชุมชน

แต่นั้นมันเป็นเพียงทางผ่าน เป้าหมายย่อมสำคัญสูงสุด นั่นคือความมั่นคงในที่อยู่อาศัยของทุกคน

นางอ้อย สุวรรณดี
ผู้เดือดร้อนที่จะเข้าไปอยู่ปุงคูก

“ เป็นโครงการที่ดีมากๆ ที่เปิดโอกาสให้กับคนจนได้มีโอกาสมีที่อยู่อาศัยเป็นของตัวเอง ทั้งๆที่บางคนอาจคิดว่าตนเองคงจะไม่มีโอกาสนี้แล้วสำหรับชีวิตนี้ และยังทำให้บ้านเมืองเป็นระเบียบ มีความรักความสามัคคีของคนที่จะมาอยู่ร่วมกันในที่ใหม่อีกด้วย ”

นายกิตติพงศ์ สงคราม
ผู้เดือดร้อนที่จะเข้าไปอยู่ปุงคูก

“ ผมดีใจมากที่มีโครงการบ้านที่อยู่อาศัยของคนจนและระบบในการทำงานของโครงการว่า จะให้ใครได้สิทธิ์ในการได้บ้านของโครงการด้วยการทำงานด้วยประชาชนเป็นหลัก เกณฑ์ในการพิจารณาทุกขั้นตอนผมคิดว่าเป็นการดำเนินงานที่โปร่งใสและชอบธรรมมาก เพราะเป็นความคิดเห็นของผู้เดือดร้อนเป็นผู้กระทำ ”

นางประกายแก้ว รัตนาคะ
นายกเทศมนตรี
เทศบาลเมืองอุดรธานี

" ในชีวิตของคนเราต้องมีเกียรติภูมิในการที่จะอาศัยอยู่ในบ้านที่เป็นบ้านเกิดเมืองนอน อุดรดีดั่งประสบผลสำเร็จเพราะได้รับความร่วมมือที่ดีจากเครือข่ายของชุมชน และพอช. ทั้งยังมีพระสงฆ์ นักวิชาการต่างๆ มาวางรากฐานในการทำโครงการ วิธีที่หนึ่งไม่สำเร็จก็เปลี่ยนมาเป็นวิธีที่สอง ดิฉันเชื่อมั่นว่า ชุมชนที่เข้ามาอยู่ใหม่ 124 ครอบครัว จะเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง เพราะได้ฟันฝ่าอุปสรรค ได้เห็นอกเห็นใจกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน "

หน่วยประชาสัมพันธ์

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
2044/28-33 ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ เขตห้วยขวาง กรุงเทพฯ 10320
โทร. (66) 0-2718-0911 ต่อ 209 โทรสาร : (66) 0-2318-6277
e-mail : codi@codi.or.th Website : www.codi.or.th